

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Garschin, Vsevolod.; oversat fra den russiske
Originals 5. Oplag af K. Fosse.

Titel | Title:

Mindre Fortællinger

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kristiania ; København : Alb. Cammermeyers
forlag, 1894

Fysiske størrelse | Physical extent:

130 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

MINDRE FORTÆLLINGER.

VSEVOLOD GARSCHIN

MINDRE FORTÆLLINGER

OVERSAT FRA DEN RUSSISKE ORIGINALS 5. OPLAG

AF

K. FOSSE

Oppasseren og officeren — Træfningen
ved Ajaslar — Et signal — Frosken
paa reise — En meget kort roman —
Det, som ikke var til — Skarnbassen
og rosen — Fortællingen om den
stolte Aggej.

KRISTIANIA OG KJØBENHAVN

ALB. CAMMERMEYERS FORLAG

(LARS SWANSTRØM)

1894.

KJØBENHAVN. I. COHENS BOGTRYKKERI. A. A. LANGE & CO.

Oppasseren og officeren.

»Klæd Dig af!« sagde doktoren til Nikita, der stod ubevægelig foran ham med øinene fæstede paa et punkt etsteds i rummet.

Nikita for sammen og begyndte hurtig at knappe op.

»Fort, broder!« skreg doktoren utaalmelig.
»Du ser, der er mange af eder.«

Han pegte paa den masse, hvoraf ventesalen var fuld.

»Skynd Dig . . . Er Du gal . . .« begyndte ogsaa den underofficer, der var stillet til doktorens disposition for at maale.

Nikita kvikkede sig nu, han kastede skjorten, underbenklæderne og stod der aldeles nøgen. Der gives intet smukkere end det menneskelige legeme, er der sagt en mangfoldighed af gange, til forskellige tider og paa forskellige steder; men hvis den, som første gang kom med den udtalelse, havde levet i syttiaarene i dette aarhundrede og seet den nøgne Nikita, da vilde han sikkert have taget sine ord tilbage.

For vernepligtsvisitationen stod en liden mand med uforholdsmæssig stor mave, der var en

arv efter mange slegtled af forældre, som ikke havde spist rent mel*), med lange, visne arme, der var forsynede med uhyre, mørke og sammentørkede hænder. Hans lange, uformelige legeme bares af meget korte, krumme ben; men kronen paa det hele var hodet . . . For et hode! Ansigtsbenene var udviklede aldeles paa hovedskallens bekostning; panden var smal og lav, øinene, som var uden øienbryn og vipper, havde neppe faaet en liden aabning, paa det uhyre, flade ansigt sad ensomt en liden, rund næse, som, uagtet den var lidt opadstræbende dog ikke formaaede at give ansigtet noget udtryk af stolthed, men tvertimod gjorde det endnu ynkeligere; munden var i modsætning til næsen uhyre stor og lignede en uformelig, stor kløft, omkring hvilken trods Nikitas tyveaarige alder dog ikke fandtes et eneste skjeghaar. Nikita stod der med sænket hode, sammentrukne skuldre, med hængende hænder og tærne lidt indad.

»En abe,« sagde den fyldige, livlige oberst, formanden for indrulleringen, idet han bøiede sig til en ung, mager mand med smukt skjeg, et medlem af herredsstyrelsen. »En fuldstændig abe.«

»En fortrinlig bekræftelse af Darwins teori,« hvislede den unge mand, hvortil obersten gjorde et bekræftende nik og vendte sig mod doktoren.

»Ja, vist, han kan bruges! En frisk karl,« sagde denne.

»Men han kommer ikke i garden alligevel,

*) I hungersaar blander man mel op med forskjelligt andet græs for at gjøre det drøiere.

ha, ha, ha!« lo obersten godmodig; derpaa vendte han sig mod Nikita og tilføiede i en roligere tone: »om en uge har Du at møde frem. Den næste, Parfen Semjonoff, klæd Dig af!«

Nikita begyndte ubehjælpsomt at klæde sig paa, armene og benene vilde ikke lystre og vilde ikke til der, hvor de skulde bruges. Han hviskede noget for sig selv; men hvad det var, vidste han sandsynligvis ikke selv; han havde blot forstaaet, at han var erklæret duelig til tjenesten, og at man om to uger vilde jage ham hjemmefra paa nogle aar. Dette ene stod ham nu i hodet, blot denne ene tanke arbeidede sig gennem den taage og sløvhed, hvori han befandt sig. Endelig fik han rede paa ærmerne, tog beltet paa og gik ud af det værelse, hvor visitationen foregik. En gammel mand, paa omtrent 65 aar, liden og krogrygget, mødte ham i gaarden.

»Har de taget Dig?« spurgte han.

Nikita svarte ikke, og den gamle forstod, at de havde gjort det, hvorfor han holdt op at spørge. De gik ud paa gaden. Det var en klar, kold dag. En mængde mænd og kvinder, som var komne derhen med sine sønner, stod der i forventning. Mange trampede med benene og slog med armene for at holde varmen i sig; sneen satte sig i klumper under bastskoene og støvlerne. Det dampede af de tilhylede hoder og de smaa, lodne heste; fra skorstenene i byen steg røgen ret op.

»Ivan, har man taget din?« spurgte en robust bondemand i ny kaftan, stor saueskinds hue og prægtige støvler.

»Ja, Ilja Savelijtsch, man har taget ham. Herren vilde det saa . . .«

»Men hvad vil Du nu gjøre?«

»Ja, hvad skal jeg gjøre . . . Det var Herrens vilje . . . Han var den eneste støtte for familien, og nu er der ingen . . .«

Ivan slog ud med hænderne.

»Du skulde have adopteret ham,« sagde Ilja Savelijtsch indtrængende, — »se da havde gutten været i behold for Dig.«

»Hvem vidste vel det. Vi havde ingen anelse derom. Han var jo i søns sted, den eneste i familien, som kunde arbejde . . . Og saa tænkte jeg som saa, at man tog hensyn dertil . . . »Det kunde ikke blive anderledes,« siger han, »for loven er slig.« — »Men hvorledes, Deres velbaarenhed,« siger jeg, »kan loven være slig, naar han har en frugtsommelig kone. Og saa,« siger jeg, »Deres velbaarenhed,« siger jeg, »bliver det umuligt for mig at være alene . . .«. »Det kjender vi intet til, gamle mand,« siger han, »men ifølge loven, som den lyder, er han fader- og moderløs, han er en enslig person — og maa derfor i tjenesten. Hvem kan for det,« siger han, »at han har kone og barn; de forlovede sig kanske allerede i femtenaarsalderen.« Jeg vilde endnu sige mere, men han vilde ikke høre paa det. Han blev ærgerlig. »Hold op,« siger han, »her har jeg saa meget andet at gjøre.« Hvad skal jeg nu gribe til . . . Guds Vilje ske! . . .«

»Han var snil, den gutten din.«

»Snil ja, og arbejdsom, Gud bevare os! Han var saa villig saa, og kom aldrig med indvendinger.

Ilja Savelijtsch, jeg maa sige: han var bedre, end om han havde været mit kjødelige barn. Det er nu just vor sorg . . . Herren gav, Herren tog . . . Adjø, Ilja Savelijtsch; er ikke snart turen til din?»

»Det afhænger af krigskommisæren! . . . Man vil ialfald ikke kunne erklære ham brugbar — han er halt.«

»Det er Deres lykke, Ilja Savelijtsch.«

»Gud straffe Dig, at Du kan sige sligt! Det er en net lykke at have en søn, som er født halt.«

»Men, Ilja Savelijtsch, der kommer da noget bedre ud deraf, for gutten vil da ialfald forblive hjemme. Adjø, lev vel!«

»Farvel, broder . . . Hør her, Du glemmer vel ikke denne gjælden, hvad?»

»Hvor kan Du tænke sligt, Ilja Savelijtsch; det vil sige — ser Du, jeg kan ikke nu. Du maa vente lidt endnu. Vi har nu saadan en sorg!«

»Naa, ja, vel, vi skal tale om det siden. Adjø, Ivan Petrovitsch!«

»Farvel, Ilja Savelijtsch, lev vel!«

Nikita var imidlertid ifærd med at løse hesten; pleiefaderen og han satte sig saa op i slæden og kørte afsted. Der var femten verst til den landsby, hvor de boede. Den lille hest løb raskt afsted, saa Nikita blev aldeles overdrysset med sne, som den slog løs med sine hove. Men Nikita lagde sig ned ved siden af faderen, hyllede sig tættere ind i sin kappe og taug. Gamlingen prøvede et par gange at tale til ham, men han svarte ikke. Han var ligesom forstenet og saa ufravendt paa sneen, ret

som om han der søgte det punkt, som han havde glemt i visitationssalen.

De var fremme, gik ind i hytten og fortalte, hvorledes det var gaaet. Hele familien, som foruden manden bestod af tre kvinder og tre børn, der var blevne tilbage efter en søn af Ivan Petrovitsch, som var død det foregaaende aar, begyndte at græde. Praskovja, Nikitas kone, var sønderknust. Kvinderne klagede og græd hele ugen. Hvorledes denne tid gik for Nikita — det ved Gud alene, for han selv var hele tiden taus, og hans ansigt havde det samme forstenede udtryk af fortvilelse.

Tilslut — var tiden kommen. Ivan kørte rekrutten til byen og satte ham af ved samlingsstedet. To dage efter marscherede Nikita med en flok rekrutter henad den snedækkede landevej til guvernementsbyen, hvor det regimente stod, i hvilket han skulde indtræde. Han var klædt i en ny, kort pels, benklæder af tykt, sort tøj, nye feltstøvler, hat og vanter. I hans sæk laa foruden to bylter linned og brød ogsaa en i et tørklæde omhyggelig indtullet rubelseddel. Det var Ivan Petrovitsch, som havde udrustet sin pleiesøn med alt dette; han havde endog maattet lade Ilja Saveljitsch laane sig lidt foruden det, han før skyldte, forat han kunde udstyre Nikita til tjenesten.

Nikita viste sig at være en saare slet soldat. Den underofficer, som skulde give ham den første undervisning, var aldeles fortvilet. Uanseet alle mulige forklaringer, blandt hvilke slag over nakken

og ørefigener spillede nogen rolle, kunde han dog ikke fuldstændig opnaa endog en maadelig færdighed i at formere rækker. Nikitas figur, iklædt soldateruniform, var ogsaa det ynkeligste, man kunde se; foran stak maven frem; naar han trykkede den tilbage, kom han til at helde sig fremover med hele sit bryst og maatte da bøje sig med hele legemet, saa han risikerede at falde med ansigtet mod jorden. Hvormeget end underofficeren anstrengte sig, var det dog ikke muligt at gjøre endog den mest middelmaadige frontsoldat af Nikita. Under kompagniovelserne udskjeldte kapteinerne først Nikita og derpaa pelotonunderofficeren, der igjen lod det gaa ud over Nikita. Dette gjorde han ved at paalægge ham ekstraordinær oppasser-tjeneste. Snart merkede dog underofficeren, at saadan tjeneste for Nikita ikke var nogen straf, men tvertimod en fornøielse. Han var nemlig en udmerket arbejder, og opfyldelsen af sine oppasserpligter, der bestod i at bære ved og vand, tænde op i ovnen, kortsagt at holde kasernen ren d. v. s. ved uafbrudt at maatte skrubbe gulvet med en vaad kost — det var efter hans hu. Naar han havde saadant arbejde, behøvede han da i det mindste ikke at tænke paa, at han ikke maatte komme ud af takten og ikke vende sig til venstre, naar der kommanderedes høire om; desuden følte han sig ogsaa fri for alle de frygtelige spørgsmaal i den høivise soldaterlærdom som f. eks.: »Hvad er en soldat?« »Hvad er en fane?«

Nikita ved meget vel, baade hvad en soldat og en fane er — han er rede til med al mulig iver

at opfyde sine pligter som soldat, ja sandsynligvis endog til at ofre sit liv for at forsvare fanen, men udvikle det i sammenhængende sætninger, omstændelig, saaledes som soldaterundervisningen fordrer det, naar der spørges, hvad en fane er, — det er over hans kræfter.

»En fane er et fla . . . flag . . .« stotter han, idet han anstrenger sig for at strække sin kluntede krop ud som en lang traad, og idet han hæver hagen og blinker med sine for vipper ganske frie øienlaag.

»Tosk!« skriger den svindsottige underofficer, som underviser ham. »Hvad vil I med mig, I snoge? . . . Hvor længe skal jeg pines med eder, I hedninger, graalabbede bondehobe? Isch! Hvor mange gange skal jeg gjentage dette for Dig? Naa sig efter mig: »en fane er et helligt flag . . .«

Nikita kan ikke engang gjentage disse faa ord. Underofficerens truende mine og skrig virker bedøvende paa ham; det suser i hans øren; faner og funker hopper for hans øine, han hører intet; hans læber vil ikke bevæge sig. Han staar og kan intet sige.

»Sig da, pokker ta' Dig: en fane er et helligt flag.«

»En fane . . .«

»Naa?«

»Et flag . . .« fortsætter Nikita. Hans stemme skjælver, taarerne staar ham i øinene.

»Er et helligt flag!« skriger underofficeren rasende.

»Et helligt . . .«

Underofficeren løber frem og tilbage, spytter

og skjelder. Nikita bliver staaende paa det samme sted og i samme stilling, idet han med øinene følger den opbragte overordnede. Han var ikke oprørt over skjeldsordene og krænkelserne, men var af hele sin sjæl bedrøvet over sin udygtighed.

»Tre dages straffetjeneste i kasernen,« siger med sænket stemme den ophidsede, udtrættede underofficer; men Nikita takker Gud, som har befriet ham, om end blot for en tid, fra den forhadte lære og øvelse.

Da de overordnede merkede, at den straf, som blev lagt paa Nikita, langt fra bragte ham nogen plage, men snarere glæde, begyndte man med at sætte ham i arrest. Da man tilslut havde forsøgt alle midler til hans forbedring, opgav man ham ganske.

»Med Ivanoff, Deres velbaarenhed, er der intet at udrette,« siger næsten hver dag kommandersergeanten til regimentsofficeren.

»Med Ivanoff? . . . Ja, ja . . . Hvad er det, han gjør?« svarer kapteinen, som sidder i sin slaabrok med en cigaret i munden og slurker te af et glas.

»Han gjør intet, Deres velbaarenhed, det er et snilt menneske; men han har ikke spor af begribelse, det er det, som er iveien.«

»Prøv et eller andet,« siger kapteinen, idet han tankefuld blæser en ring af tobaksrøg ud i luften.

»Man har forsøgt, Deres velbaarenhed, men intet nytter.«

»Naa, hvad skal da jeg gjøre ved ham? Du indrømmer, Shitkoff, jeg er ingen gud. Men naar

det er en saadan dumrian, faar man behandle ham derefter . . . Træd af!«

»Som De befaler, Deres velbaarenhed.«

Tilsidst blev kapteinen kjed af hver dag at høre disse klager over Nikita.

»Hold op med din Ivanoff!« skreg han. »Naa, saa lad være at eksercere med ham, spyt ad ham. Gjør med ham, som Du vil, bare ikke kom til mig med ham mere . . .«

Kommandersergeanten havde isinde at prøve paa at faa istand en overflyttelse af Nikita Ivanoff til et endnu ikke dannet regimente; men der var folk nok alligevel. Det lykkedes heller ikke at faa ham anbragt som oppasser, fordi alle officererne havde sine allerede. Man lod da Nikita udføre allslags tungt arbejde og opgav alle forsøg paa at faa soldat ud af ham. Saaledes levede han et aar indtil den tid, da der i regimentet blev udnævnt en ny subalternofficer, løjtnant Stebjelkoff.

Man overlod Nikita til ham som »permanent ordonans« d. v. s. ret og slet som oppasser.

Aleksander Michailovitsch Stebjelkoff, Nikitas nye herre, var en meget brav, ung mand, af middels vekst, glatraget hage og med knebelsbarter, der var trukket ud som spidse naale; undertiden snurrede han sine knebler med den venstre haand med et vist velbehag. Han var netop færdig fra krigsskolen; her havde han just ikke udvist særlig iver for videnskaberne, men havde til fuldkommenhed

sat sig ind i linjeeksercitsen. To aar havde han tilbragt paa skolen paa offentlig bekostning; her havde han staaet under streng opsigts, manglede aldeles bekjendte, hos hvem han paa en fridag kunde puste lidt ud efter kasernelivet i skolen, havde ikke en kopek af egne penge, hvorfor han kunde skaffet sig en eller anden adspredelse, — og alt dette havde aldeles udtrættet ham. Men nu, da han saa sig som officer, som en mand, der fik indtil firte rubel i maanedlig gage og havde kommando over et halvt kompagni soldater og en oppasser til sin fulde disposition, ønskede han for øieblikket intet mere. »Prægtigt, meget prægtigt,« tænkte han, naar han sovne ind, og naar han vaagnede kom han først af alt til at erindre, at han ikke længer var kadet, men officer, og at han ikke længer behøvede straks at springe op af sengen og klæde sig paa med fare for at blive opdaget af den vagthavende officer, men kunde nu ligge og kose sig og røge en cigaret, om han vilde.

»Nikita!« raabte han.

Nikita i en afbleget, rød skjorte, sorte benklæder og paa de bare ben et par gamle gummigalocher, som han havde faaet, Gud ved hvor, viste sig i den dør, der førte fra det eneste værelse i Stebjelkoffs kvarter ud til forværelset.

»Er det koldt idag?«

»Jeg kan ikke vide det, Deres velbaarenhed,« svarer Nikita sky.

»Gaa og se og sig mig det!«

Nikita begiver sig straks ud og efter et minuts forløb staar han igjen i forstuedøren.

»Svært koldt, Deres velbaarenhed.«

»Blæser det?«

»Jeg kan ikke vide det, Deres velbaarenhed.«

»Dumrian, kun Du ikke vide det? Du var jo ude . . .«

»I gaarden ikke, Deres velbaarenhed.«

»I gaarden ikke! . . . Saa gaa ud paa gaden!«

Nikita gaar ud paa gaden og kommer tilbage med den melding, at det er »frisk vind«.

»Der skal ikke være øvelser, Deres velbaarenhed; Sidoroff sagde det,« — vovede han at føie til.

»Godt, gaa,« siger Aleksander Michailovitsch.

Han trak sig sammen som en klump, trak over sig det varme uldteppe og begyndte som i halvsøvn under det larmende træk fra den af Nikita ilagte, klart brændende ovn, at tænke paa dit og dat. Livet i krigsskolen forekommer ham som en ubehagelig drøm. Det er jo heller ikke længe siden: trommen slaar lige ved ens øre; Du maa op, Du skjælver af kulde . . . Efter disse erindringer kommer ogsaa andre, som heller ikke er særlig behagelige. Fattigdommen, de tarvelige møbler, en altid grinet moder, en høi, mager kvinde med strengt ansigtsudtryk, der ligesom bestandig sagde: »om forladelse, men jeg tillader ikke hvemsomhelst at krænke mig«! En hob brødre og søstre, trætterne mellem dem, moders beklagelse over skjæbnen og tvist mellem hende og fader, naar han var fuld . . . Gymnasiet, hvor det var saa vanskeligt at lære trods alle anstrengelser; kameraterne, som forfulgte ham og ubekjendt af hvilken grund kaldte ham med det højst krænkende opnavn »silden«; den uudholdelige eksamen i russisk; den tunge, nedtrykkende scene, da

han, udelukket af gymnasiet, kom hjem, opløst i taarer. Fader var drukken og laa og sov paa en med voksdug betrukken sofa, moder var beskjæftiget i kjøkkenet ved komfyren med at tilberede middagsmaden; da hun fik se Sacha komme med sine bøger og græd, forstod hun, hvad der var hændt — og overfaldt gutten med skjeldsord, saa styrtede hun ind til fader, vækkede ham, fortalte ham, hvad der var paafærde, og han til at banke gutten.

Sascha var da femten aar gammel. To aar senere gik han som frivillig i militærtjenesten, og ved tyveaarsalderen var han allerede en selvstændig mand, løjtnant i infanteriet , . .

»Godt,« ligger han der, under teppet og tænker..
»Iaften i klubben . . . dans.«

Og Aleksander Michailovitsch forestiller sig officerklubbens sal, lys, varm, musik og damer, som sidder i grupper langs væggene og bare venter paa, at en ung officer skal komme og engagere til vals. Og Stebjelkoff sætter hælene sammen (desværre, sporer havde han ikke) og bukker for majorens smukke datter og siger: »permettez«; majorens datter lægger saa sin lille arm over hans épaulet, og de svinger sig afsted, afsted . . .

Ja, han var ikke nogen — sild. Saa dumt! Hvorfor skulde han være det? Se, der sidder disse, som ikke var sild, paa det første kursus paa universitetet og hungrer, og jeg . . . Og hvorfor bliver de uafbrudt paa universitetet? Det er nok saa, at en jurist eller en doktor faar større gage end jeg; men saa maa de jo bruge saa meget længere tid . . .

og altid leve paa egen regning. Men hos os gaar det saa for sig; bare træd ind i skolen, der faar Du ogsaa, hvad Du skal spise, hvis Du udmerker Dig i tjenesten, kan Du naa til general . . . Aa, da skulde jeg give! . . . Aleksander Michailovitsch sagde ikke, hvem han skulde give, men erindringen om dem, som »ikke var sild«, for i samme øieblik gennem hans hode.

»Nikita!« raaber han, »har vi te?«

»Nei, intet, Deres velbaarenhed, alt er opbrugt.«

»Saa gaa og køb!«

Han stikker haanden under hovedpuden, tager frem en ny pung og giver Nikita penge.

Nikita gaar efter te. Aleksander Michailovitsch fortsatte sine fantasier, og da Nikita kom tilbage med teen, sov herren igjen.

»Deres velbaarenhed, Deres velbaarenhed,« hvisker han.

»Hvad? Har Du været efter te? Godt, jeg skal straks staa op . . . Kom og klæd mig paa!«

Aleksander Michailovitsch havde baade hjemme og paa skolen altid maattet klæde sig selv paa — undtagen da han var liden — men nu, da han til sin disposition havde faaet en oppasser, var han i løbet af to uger ganske kommet af vane med at klæde sig paa og af. Nikita trak strømperne paa ham, derpaa støvlerne, hjalp ham med benklæderne, kastede over hans skuldre sommerkappen, som han brugte som slaabrok. Aleksander Michailovitsch sætter sig saa for at drikke sin te uden at have vasket sig.

Man bringer den litograferede regimentsordre, og Stebjelköff ser efter at have læst den fra første til sidste linje, at hans tur til vagttjeneste endnu er fjern. — »Men, hvad er det for nyheder?» tænker han, idet han læser:

»I den hensigt, at de herrer officerer kan vedligeholde sine kundskaber, beskikker jeg stabskaptein Jermolin og løjtnant Petroff til fra næste uge at begynde forelæsninger — den første i taktik, den anden i fortifikation. Om tiden for forelæsningerne, som skal holdes i militære samfunds sal, skal der blive givet nærmere bekjendtgjørelse i en særegen regimentsordre.«

»Naa, Gud ved, hvad det skal betyde: gaa og høre taktik og fortifikation,« tænker Aleksander Michailovitsch, — vi fik da nok af det i skolen. Og saa vil de ikke kunne fortælle noget nyt, de vil bare komme til at læse op af gamle optegnelser...«

Da Aleksander Michailovitsch havde læst ordren og drukket teen, gav han Nikita befaling til at bringe samovaren bort og satte sig til at rulle cigaretter, idet han fortsatte sine endeløse fantasier om sin fortid, nutid og fremtid, hvilken sidste lovede ham, om ikke en generals massive, saa i det mindste en stabskapteins tykke epauletter. Da cigaretterne var færdige, lagde han sig paa sengen og læste »Niva« for det foregaaende aar, idet han betragtede de allerede før seede billeder og ikke lod en linje tekst gaa ubemærket hen. Tilsidst begyndte han at blive tung i hodet af den langvarige liggen og læsen i »Niva«.

»Nikita,« raaber han.

Nikita, der laa paa en paa forværelsegulvet ved ovnen udbredt kappe, som tjente ham til leie, hopper op og farer ind til sin herre.

»Se, hvad klokken er . . . nei, det er bedre, giv mig hid uret.«

Nikita tager forsigtig sølvuret med nysølvkjeden fra bordet og giver det til herren; selv fjerner han sig ud i forværelset og lægger sig igjen paa kappen.

»Halv to . . . Skulde det ikke være tid at gaa og spise middag?« tænker Stebjelkoff, idet han trak uret med en nøgle af bronze, som han nylig havde købt, og i hvis hode var indsat et lidet fotografi, som kunde sees, naar man saa gennem den mod lyset. Aleksander Michailovitsch betragter billedet, idet han lukkede det venstre øie, og smiler. Isandhed prægtige sager, man nu for tiden gjør! Og saa sindrigt . . . i saa liden maalestok!« kommer han til at tænke. »Men det er paa tid at komme afsted . . . Nikita!« raaber han.

Nikita kommer.

»Sæt ind vaskestellet!«

Nikita bringer en taburet samt vaskemugge og fad. Aleksander Michailovitsch begynder at vaske sig. Han havde knapt med haanden kjendt paa det kolde vand, før han raaber:

»Hvormange gange har jeg ikke sagt Dig, din dumrian, at Du skal have vandet staaende inde i værelset natten over. Dette kan en blive aldeles stiv af . . . din idiot . . . !«

Nikita tier stille i fuld bevidsthed om sin skyld og holder ivrig vand paa sin opbragte herres haand.

»Har Du børstet frakken?«

»Ja, deres velbaarenhed, jeg har gjort det,« siger Nikita og giver sin herre den paa stolryggen hængende nye surtout med skulderlapper med guld-tresser, et tal og en sølvstjerne. Før Aleksander Michailovitsch tager den paa, betragter han opmerksomt det mørkegrønne tøj og finder et dun.

»Hvad er dette for noget? Er dette at børste? Saa gør Du din pligt? Gaa, dumrian, og børst den en gang til!«

Nikita gaar saa ud i forværelset og begynder der rigtig at skrubbe surtouteren med børsten. Stebjelkoff giver sig imidlertid til at bringe sine knebelsbarter til den største fuldkommenhed ved hjælp af pommade hongroise. Endelig er disse sat i orden; men skrubningen i forværelset fortsættes.

»Kom hid med surtouteren, ellers vil Du vel blive staaende der til dommedag . . . man bliver forsinket for din skyld, din dumrian . . .«

Han knapper omhyggelig surtouteren, spænder sabelen om livet, tager galocher og kappe paa og gaar ud paa gaden, ider han med hælene tramper haardt mod fortaagets frosne stenheller.

Den øvrige del af dagen hengaar med middagen, læsning af »Russky Invalid«, prat med sine kamerater om tjenesten, om advancementer, kosten; om aftenen begiver han sig til klubben og farer afsted i vals med majorens datter. Han vender hjem sent om aftenen, træt, med en let rus efter nogle glas, som han har drukket i aftenens løb, men tilfreds . . . Afvekslingen i livet bestaar blot i øvelser, vagt-tjeneste, om sommeren i leiren, undertiden paa manøvrer og af og til i at høre forelæsninger

over fortifikation og taktik, hvilke han ikke kan undlade at besøge. Saaledes gaar det aarevis uden at efterlade noget spor paa Stebjelkoff; blot ansigtsfarven forandres, og den saakaldte isse bliver mere og mere synlig, ja og saa istedetfor én stjerne paa skulderen kommer der to, saa tre, saa fire . . .

Men hvorledes fordriver nu Nikita tiden? Han ligger for største delen paa sin kappe ved ovnen og hopper op, hvergang hans herre kalder, og det sker uophørlig. Om morgenen har han noksaa meget at gjøre: han skal lægge i ovnen, sætte samovaren over, bringe vand, pudse støvlerne, børste klæderne, klæde herren paa, naar han staar op, feie værelset og rydde op. — Sandt at sige, det sidste kræver ikke megen tid; møblerne i hans værelser bestaar af en seng, et bord, tre stole, en etagere og en kuffert. — Men alt dette er for Nikita bare smaatterier. Naar hans herre gaar ud, begynder en endeløs dag, der næsten blot bestaar i pligtmæssig uvirksomhed og afbrydes kun, naar han skal gaa til kasernen og hente middag fra kompagnikjøggenet. Saa længe Nikita endnu boede i kasernen, lærte han lidt skomagerarbeide: flikke og halvsaale; da han flyttede til Stebjelkoff tænkte han at kunne fortsætte sit haandverk, idet han gjemte sin sæk bag døren i forgangen, saasnart han hørte sin herre banke paa døren. Herren, som nogle dage havde merket, at der i forværelset lugtede sterkt af læder, undersøgte aarsagen og gav saa Nikita en alvorlig irettesættelse, hvorefter han forbød ham for fremtiden at gjøre det. Da var der intet andet for Nikita at gjøre end ligge paa kappen og tænke.

Og han laa ogsaa paa den og tænkte hele aftenen og sovnedes tilslut ind til det øieblik, da banken paa døren tilkjendegav herrens hjemkomst; Nikita hjalp ham med afklædningen, og det lille kvarter laa snart i dyb søvn; officeren og oppasseren sov.

Vinden hyl og suser, kaster snefillerne haardt mod vinduet. For den sovende fændrik Stebjelkoff synes dette at være balmusikens toner; han ser i søvne den straalende oplyste sal, som han aldrig før havde seet den, fyldt af et ham ukjendt publikum. Han føler sig dog ikke trykket af situationen, men tvertimod — som aftenens helt. Han træffer ogsaa kjendte her; men de opfører sig overfor ham anderledes end før, man er ganske henrykt; istedetfor at række ham to fingre trykker obersten hans haand med begge sine; major Chlobuschtschin, som altid havde seet skjævt til hans kurtiseren af datteren, fører hende selv til ham og bukker venlig. Hvad stort han har gjort, hvorfor man hæver ham op, det ved han ikke; men noget er det, det er utvilsomt. Han kaster et blik hen paa sine skuldre og ser der generalsepauletter. Musiken toner, de dansende par svinger sig, selv svinger han sig ogsaa etsteds hen længer og længer, høiere og høiere. Den straalende sal er langt fra ham og ser nu ud blot som et lidet lysende punkt. Omkring ham er der en masse mennesker i forskjellige uniformer; alle spørger efter hans befalinger. Han ved ikke, hvad de spørger om, men han uddeler befalinger; ordonanser iler til

og fra ham. Kanondunder høres i det fjerne; der spilles en marsch; regimenter marscherer efter regiment; kanonerne dunder nærmere, og Stebjelkoff bliver bange. Man dræber, tænker han. Og et skrækkeligt skrig høres fra alle sider; underlige, uhyre store og vildt udseende mennesker, som han aldrig har seet magen til, løber hen mod ham. De kommer nærmere og nærmere; Stebjelkoffs hjerte krymper sig i uudsigelig skræk, saadan som det alene sker i drømme, og han raaber: »Nikita!«

Vinden hyler og suser, kaster snefillerne haardt mod vinduet. Det forekommer den sovende Nikita at være en ordentlig storm og uveir. Han drømmer, at han ligger alene i sin hytte; omkring ham er hverken hans hustru eller hans fader eller nogen af familien. Han ved ikke, hvorledes han er kommen hjem og er bange for, at han er løbet fra regimentet. Det forekommer ham, at forfølgere er efter ham, og han føler, at de er nær; han vil løbe og gemme sig etsteds, men kan ikke bevæge et lem. Saa raaber han, og hele hytten blir fuld af folk; alle er de bekjendte fra landsbyen; men deres ansigter er saa rare. »Goddag, Nikita,« siger de til ham: »ingen af dine lever længer, broder; Gud har taget dem alle! De er døde allesammen. Se, der er de, se hid!« Og Nikita ser hele sin familie i en klynge: der er Ivan og hans hustru og tanten Praskovja og børnene. Han forstaar ogsaa, at de, uagtet de staar sammen med alle de andre, alligevel er døde, alle de andre fra landsbyen er ogsaa døde; deraf kommer det, at de er saa rare og staar og ler. De gaar til ham, griber ham; men han river

sig løs og løber bortover snefonnerne, vakler og falder; efter ham jager ikke de døde, men fændrik Stebjelkoff med soldater. Han løber længer og længer, og fændriken raaber. »Nikita, Nikita, Nikita!« . . .

»Nikita!« Stebjelkoff raaber virkelig.

Nikita vaagner, farer op og famler sig frem til værelset, klaskende med sine nøgne ben mod det bare gulv.

»Hvad er det for noget, pokker ta' Dig, vover Du at le af mig, hvad? Hvormange gange har jeg sagt, at Du skal lægge fyrstikker her ved sengen. Sover han ikke saa, den tølper, og lader en raabe en halv time paa sig: Kom her med fyrstikker!«

Den søvndrukne Nikita famler paa borde og stole og finder endelig fyrstikkerne. Derpaa tænder han lyset, som staar i en grøn messinglysestage, og rækker det skjelende til sin herre. Aleksander Michailovitsch røger en cigaret, og en halv time efter sover igjen baade officeren og oppasseren i dyb søvn.

Træfningen ved Ajaslar.

Vi blev staaende to uger i Kovatschitsa. Kjedelig og ensformig gaar livet i leiren, naar det ikke kommer til nogen træfning, og endnu mere, naar man er nødt til at være i en afkrog som denne. Forresten vilde det være ubilligt at kalde Kovatschitsa en afkrog; her befinder sig jo vor korpsstab, her er postafdeling — kortsagt, man har her anledning til at faa vide noget af hvert af det, som foregaar i verden rundt om, og da hovedsagelig — paa krigsskuepladsen og i vort fjerne, dyrebare fødeland. Sandt at sige var vi dog ikke forvænnede med friske og overflødige nyheder; disse kom desuden ofte til os i forvansket og overdreven skikkelse. De usikre rygter om de første uheld ved Plevna var i den grad overdrevne, at først aviser, der var to, tre uger gamle, kunde sprede det mørke, som herskede blandt officererne. Det synes, at den lige vei fra Plevna til os maatte være nærmere end via Petersburg og Moskva; men det gik her, som det heder i eventyret: »naar der rundt om er en verst, da er den lige vei fem.«

Vor brigade kjedede sig. Det er dog sandt, en gang marcherede en afdeling af det njeshinske

regimente for at rekognoscere eller rettere sagt for at straffe indbyggerne i byen Lom, som havde grebet til vaaben og gjort opstand. De gik, straffede og vendte tilbage. De havde en død, og en soldat var frelst som ved et under.

Vi var just paa tilbageveien, baschibosukerne skjød af og til fra det fjerne, jeg stansede et øieblik og vendte mig om for at skyde; jeg skulde netop til at trykke løs, da »den« rammer mig i ryggen! Den traf ikke godt — den trængte nemlig ind i den sammenrullede kappe, skar sig gjennem syv tøytykkelser, men stansede ved den ottende.

»Den« — er naturligvis kuglen. Da man rullede ud den kappe, som tilhørte denne soldat, viste der sig syv forunderlig ordnede huller.

»Gutter, jeg fik saavidt korset mig, se — den har truffet brødposen — to huller og knust skaanraakkerne!«

»Den smagte paa dem og gik sin vei. Vore russiske skaanraakker er ikke velsmagende,« sagde en meget bidende.

Medens vi forblev i Kovatschitsa og »surnede«, som flere udtrykte sig, forefaldt der ofte fægtninger foran, paa krigslinjen, ved Popkioi.

Den 9de august blev af vor regimentsdoktor bestemt til visitationsdag. Vi skulde samles ved den tredje bataljon, som stod for sig selv. Vort regiment samlede sig først; man stillede os op og førte os til samlingsstedet. Det var en liden plads, hvor der ingen telte eller kanoner stod. Her gjorde vi holdt; doktoren var ikke kommen, hvorfor vi maatte vente. Da jeg nu intet havde at gjøre, gav

jeg mig til at betragte teltene rundt om. En lejr i krigstid frembyder et underligt maleri. De smaa soldatertelte fremhæver sig sterkt ved sin hvidhed, som de ligger der i solskinnet; geværpyramiderne og de forskjelligfarvede skikkelser af soldater danner et broget billede paa den hvide grund; lillafarverne i de sribede skjorter er de mest fremtrædende; desuden er der rødt, gult, blaat og gult om hverandre. De mørke uniformer tager man blot paa, naar man skal i tjenesten; alle foretrækker den høieste grad af frihed i den henseende. Her ser man nøgne ben, der en nøgen ryg og bryst. Man tager ikke støvler paa, fordi det er saa varmt, og man maa jo ogsaa spare dem lidt, en marsch paa tusend verst har gjort sig følelig for dem.

Vi ventede noksaa længe; en gik for at underrette doktoren om, at folkene nu var der. Det var aabenbart, at man havde fundet for godt ikke at underkaste os visitation. Hen til det telt, hvor kapteinen for tredje bataljon boede, løb regimentsadjutanten, og straks efter fløi den korte og tykke major F. næsten uden klæder ud af samme telt; det var varmen, som havde tvunget ham dertil.

»Tredje bataljon, tag teltene ned! Uden ransler!« skreg han høit.

Derpaa gjemte han sig i sit telt, som dog straks blev nedtaget og saaledes blottede majoren, der sad paa en taburet og ved oppasserens hjælp iførte sig flere nødvendige klædningsstykker. Den tredje bataljon havde imidlertid med ét forandret udseende. Fra alle telte krøb folkene frem som myrer; hurtig tog man uniformerne paa, teltene

forsvandt og blev pakkede ind, kapperne lagdes sammen. Fem minutter, efterat majoren havde givet befalingen, saa man istedetfor en stille, broget lejr mørke, lange rækker. Et og andet sted spillede solen paa bajonetterne og bøsseløbene. Officererne løb til bataljonen, idet de undervejs heftede sin portepé paa sig. Majoren selv gik foran bataljonen, satte sig ved fremmed hjælp paa sin hest og kommanderte:

»Rodevis, fremad marsch!« Straks gjenlød ogsaa pelotonchefens kommando. Menneskemassen satte sig i bevægelse, og af den mørke firkant begyndte marschkolonnen at strække sig ud som en lang slange. Hvor skal den hen? Majoren red ud paa veien, tog af til venstre og forbi kolonnen mod Popkioi.

Bataljonen fik ikke tid til helt at komme ind paa veien, før den jourhavende kom løbende til.

»Kusma Zacharijtshh, før kompagniet ud, nu gaar vi!« skreg han.

»Uden ransler?« spurgte med et nogle stemmer.

Dette var et spørgsmaal af høieste vigtighed. Af alle ubehageligheder, soldaten maa lide under marschen, udgjør »kalveskindsposen«, som soldaterne kalder den, næsten en tredjedel. Andre kalder den ogsaa »commode«. Men denne »commode« forarsager smerte i skuldrene, trykker brystet, trætter benene, idet legemets udholdenhed derved formindskes; med den paa ryggen begynder sveden endog i tørt veir efter fem minutters marsch at rinde. Det var derfor intet at undre sig over, at

denne befaling »uden ransler« blev modtaget med almindeligt bifald *).

Kompagniet satte i løb hen til bivuaken. Her var de alle samlede; ranslerne blev kastede i en hob, teltene nedtagne. Vi ilte med at klæde os paa. Hvor meget end den russiske soldat ynder at larme ved ethvert bekvemt tilfælde, ogsaa naar han befinder sig i en større flok, var dog nu alt stille. Jeg undrede mig altid over denne stilhed, naar de skulde samles ved allarm.

Et kvarters tid efter rykkede vi ud. Fra Kovatschitsa til Popkioi er ialt 9—10 verst. Men uagtet vi gik med let oppakning, uden ransler, bare med kapperne bundne over ryggen og med de sammenrullede telte, udmattede disse 10 verst os dog aldeles. Det var en dødelig hede, over 35 grader i skyggen, og ikke et vindpust. Alt var ligesom uddød; maisen susede ikke med sine mørkegrønne blade; grenene og bladene paa de pæretrær, vi passerede, var aldeles ubevægelige. Ikke engang en fugl saa vi paa hele denne marsch. Soldaterne var allerede udmattede efter at have tilbagelagt fire verst. Da man midtveis gav os hvil ved en brønd, faldt folkene bogstavelig talt om, efterat de saavidt havde faaet sat geværerne fra sig.

*) En af korrespondenterne til »Golos« anser det som en særegen fortjeneste af general Zimmermanns soldater, at de gik over Donau og slog tyrkerne »endog uden ransler.« Sandsynligvis indbilder korrespondenten sig, at en ransel er noget som en slags luftballon, som holder soldaten oppe i luften.

»Vi er uvante til at gaa nu, Gavriilo Vasiljevitsch,« vendte jeg mig til min nabo.

»Ja! Der har nu ikke været nogen marsch i disse to uger, og det er det, som har forkjælet os!« svarte han hult. »Lad os gaa og faa lidt vand!«

Vi reiste os og slæbte os hen til brønden, eller rettere sagt fontænen. Af en jerntud, der stod ud af en stenvæg, en mandshøide fra jorden, løb rent, klart vand ned i et stentraug. Soldaterne trængte sig frem for at faa vand, sølede paa hverandre, idet de sendte de fyldte feltflasker over hodet paa dem, som stod ved siden af. Vi drak os utørste og fyldte vore flasker med vand.

»Ja, det lettede; nu kan vi marschere videre,« sagde Gavriilo Vasiljevitsch, idet han med ærmet tørrede sit skjeg.

Han var en ualmindelig vakker mand, blaaøiet, slank, smidig. Han ligger nu paa Ajaslarbjerget, og af hans blaa øine og smukke ansigt er der vel ikke længer noget igjen.

Efter en halv times hvil førte general F. os videre. Jo nærmere vi kom til Popkioi, desto vanskeligere og vanskeligere blev det. Solen brændte med en kraft, som om den skyndte sig at faa stegt os, før vi naaede frem og fik gjemt os i vore telte. Der var flere, som ikke holdt det ud; med sænket hode og næsten fra mig selv havde jeg nær snublet over en officer, som var styrtet. Han laa der rød som blod og aandede krampagtig, tungt. Man bragte ham til lasaretvognen.

Halvandetimes opstigning fra dalen, gennem hvilken vi havde gaaet, opad den rette skraaning

syntes os værre end hele veien. De dunster, man fornemmer, naar man nærmer sig hvilkensomhelst lejr, gjorde nu for os den trykkende luft endnu værre. Hvorledes jeg kom frem — husker jeg ikke, men jeg gjorde det dog; andre var mindre lykkelige. Uden neppe at kunne slæbe benene med os blev vi opstillede i den orden, vi skulde have under hvilen; vi kunde neppe staa paa benene, mens vi ventede; endelig lød major F.s velkomne kommando:

»Hvil!«

D. v. s. sæt geværet hen, og gjør, som Du vil!

II.

Folkene var saa udmattede, at ikke engang den ulidelige tørst kunde formaa dem til at gaa efter vand. Først en halv time senere samlede en afdeling soldater sig med feltflaskerne og begav sig til landsbyen. Paa den side af dalen, vi laa, var den del af Popkioi, hvor muselmændene havde holdt til, — her var nu tomt som efter en pest. Paa den modsatte side laa i tætte klynger bulgariske bondehytter; de var akkurat ligedan som de tyrkiske, med de samme lave tage med tegl. Der hørte vi hundegjøn, vi kunde ogsaa skimte mennesker der, og faar og okser. Paa høire side løb den dal, hvorigjennem vi var komne, med en liden bæk midt i og med sine uendelige mais-, rug- og hvedemarker langs skraaningerne. Tilvenstre ret for vor dal løb

en anden ved navn Loma; den forsvandt paa begge sider i det fjerne blaa, mod hvilket bjergene paa den høire side af floden svagere og svagere afteg- nede sig.

Ret overfor os var disse bjerge temmelig høie. Et og andet sted paa dem viste sig af og til en hvid røgsøile, som langsomt dreves afsted, spredte sig og forsvandt i luften; et halvt minut efter hørtes et hult drøn, ligt et fjernt tordenskrald. Det var det morschanske regiment, som var ude paa rekog- noscering.

Vi opsøgte fontænen, tog vand og vendte i uorden tilbage til bivuaken. Da soldaterne havde faaet puste lidt, blev de straks kvikkere, hvortil vistnok ogsaa bidrog de fjerne skud, som hørtes.

»Isch, saa det dunder!«

»Brødre, er det vore eller tyrkerne,« lød en stemme.

En anden svarte, at det morschanske regiment ikke havde taget kanoner med sig. At dømme efter stillingen og røgens retning kunde det virke- lig ikke være skud fra vore kanoner.

Lidt længer tilhøire for landsbyen, langt nær- mere end kanonskuddene og ikke paa høiden, men under den, nede i dalen Loma, lød bøsseskud, i begyndelsen spredt, ligesom man huggede ved med et par økse, men senere tættere og tættere. Under- tiden gik disse lyd over i en ensformig, sammen- hængende knitren.

Jeg gik hen til officererne for vort regiment. I. N. A., vor regimentskaptein, sagde til en anden officer, S., at der, efter hvad man netop havde for-

talt ham, neppe hver dag fandt saadan skydning sted.

»Naa, saa ser det ud til, at man er kommen til kamp,« sagde S.

»En saadan kamp . . . Kanske dette er kamp? Indbyggerne har lagt sig i baghold der i skoven og bare bringer forvirring; imidlertid flyver jo vildfarne kugler over lige hid. Jeg vilde nødig komme af dage paa en saadan maade.«

»Hvorfor, I. N.?« spurgte jeg.

»Jo, hvad er dette for slags kamp!«

I. N. var en dygtig kriger og interesserede sig sterkt for strategi og taktik. Flere gange udtalte han den tanke, at han, hvis han skulde falde i krigen, da vilde ønske, at det maatte ske i ligefrem kamp eller endnu bedre i en hovedtræfning. Han likte aabenbart ikke den skjærmydsel, som nu fandt sted; urolig dreiede han paa et par haar af sit hageskjæg og sagde derpaa pludselig med et godmodigt, men alvorligt smil:

»Lad os heller gaa og drikke te, mine herrer; samovaren staar færdig.«

Vi begav os til teltet og satte os. Skydningen forstummede lidt efter lidt, og vi tilbragte resten af dagen og natten i fuldstændig ro. Jeg for min del drømte forresten hele natten om hvide røgskyer og geværskud.

Da jeg vaagnede, stod solen allerede høit. Varmen var som den foregaaende dag. En bataljon af nevski-regimentet, som passerede forbi os i retning af det sted, hvorfra kanonskuddene dagen før

var hørt, marscherede dog noksaa kjækt; folkene følte kampens nærhed.

De vendte dog snart om igjen, gik saa rundt landsbyen og tog sandsynligvis veien derhen, hvorfra geværskuddene dagen før havde knaldet. Kanonerne begyndte at dundre, i begyndelsen fra den side, hvor vi stod, og snart viste der sig paa høiderne fra den anden side hvide røgskyer. Tyrkerne rykkede frem med sit artilleri.

Jeg foreslog S., at vi skulde gaa ind i landsbyen og der stige op paa et hustag, saa vi kunde følge kampens gang; for derfra vilde udsigten være bedre. Uagtet moskeens taarn var ubeskadiget og høiere end de øvrige, kunde det alligevel ikke yde noget godt udsigtpunkt, da moskeen laa saa lavt, næsten helt nede i dalen. Vi klatrede derfor op paa taget af det første det bedste hus, der vendte mod slagmarken. Uagtet denne nu laa lige for os, kunde vi hverken se troppeafdelinger eller røg af geværild; der var ikke spor at se. Vi krøb ned igjen og gik ind i en liden have med aprikoser og hvide akasietræer; her var alt i den skjønneste orden, ret som om vertfolkene dagen før skulde have været der og vandet blomsterbedene. Græskarrene snoede sig med sine klatrende stengler henad heg-nene, nogle maisblomster og høie »rottehaler« bragte lidt afveksling i den brogede blomsterhave. Vi gik ind i huset. Væggene var glatte og oversmurte med ren, graa ler. Alt var uskadt; gruen, der var sammensat af stykker af teglstene, var det eneste, som var beskadiget. Paa gulvet laa henslængt nogle

blade af en af muselmændenes bøger med titelbilleder i guld og farver.

Andet var der ikke at se paa, og vi arbeidede os nu gennem denne labyrint af fletverk og gik ud paa gaden. S.s oppasser kom løbende mod os saa rød som en hummer. . . .

»Undskyld, Deres velbaarenhed! Man staar allerede under gevær!«

Vi løb til bataljonen, og to minutter efter marscherede jeg allerede i rækkerne med geværet paa skulderen.

Vi skulde til stedet for gaaraftenens geværild. Soldaterne korsede sig. En lang række lasaretvogne stansede paa veien for at lade os passere forbi, hvorefter de satte sig i bevægelse igjen efter os.

III.

Vi bøiede rundt landsbyen, passerede en liden bro, der gik over elven. Veien steg langsomt op ad bjerget igjennem en liden skov; mispeltræer, der stod røde af frugt, blandede sig med tornene. Veien var smal; ikke mere end fire mand kunde gaa side om side; tilhøre for veien, i krattet, var der opgravet forskansninger, som holdtes i beredskab i tilfælde, at tyrkerne skulde overfalde Popkioi.

Vi gjorde holdt og lod et regiment passere. Det var nevski-regimentet, som hele dagen havde været i ilden, og som nu var paa vei til leiren, fordi

det havde bortskudt alle patroner. Saavidt jeg erindrer, havde de den dag faa saarede og faldne. De saa anstrengte og trætte ud, men marscherede dog kvikt og let.

»Naa, hvorfor er I paa tilbageveien, landsmænd?« spurgte vi soldaterne. Nogle af dem aabnede tause sine patrøntasker, andre svarte, at de ikke havde flere patroner, at de var afløste af sofia-regimentet, som var rykket frem, og at tyrkerne trak sig tilbage.

»Aa, Isch!«

»Hvorfor siger De det! Prøv det selv, naar man ikke har spist paa to dage, og saa har vi ikke flere patroner. En soldat uden patroner — det er som en pibe uden tobak,« sagde en af nevski-soldaterne, idet han stoppede sin pibe — vend tilbage! Hvis de gik paa, ja saa var det en anden sag; de skyder, og vi skyder — noget mer bliver det ikke til. — Giv mig fyr, landsmand!«

Han gav ham fyr og satte afsted for at indhente sit kompagni.

I galop sprængte batteriet henad veien, bag efter kom vi. Solen gik ned; alt blev dystert. Vi steg ned i dalen, hvor der løb en liden elv. Et snes gigantiske, sorte popler dækkede som et tag over det sted, hvor vi igjen gjorde holdt. Lasaretvognene stilledes i flere rækker. Doktorerne, felt-skjærerne og sanitetssoldaterne traf foranstaltninger og gjorde istand forbindinger. Kanonskuddene lød nærmere; slagene blev hyppigere og hyppigere.

Endnu to bataljoner marscherede fremad forbi os; sandsynligvis skulde vi blive igjen som reserve.

Man førte os til side; mandskaberne satte gevæernerne hen og lagde sig paa jorden, som her var dækket af blød, vellugtende krusemynte.

Jeg laa paa ryggen og saa mellem grenene op mod den mørke himmel. Gigantiske røgsøiler slog opover, forgrenede sig og slyngede sig i hverandre. Kun hist og her tittede en stjerne frem paa den sortblaa himmel, den var saa langt, langt borte, ligesom paa bunden af en stor afgrund, hvorfra den straalte mildt. Skuddene vedblev at tordne. Trætoppene oplystes for et øieblik af et rødt glimt for straks igjen at se endnu frygteligere og mørkere ud. Der var ingen geværskud at høre. Sandsynligvis foregik det, som i krigssproget saa uhyggelig benævnes artilleriets forberedelse til angreb.

Jeg laa og sov næsten. Omkring mig snakkede soldaterne stille og tilbageholdent. Jeg erindrer nu en eiendommelig omstændighed, som jeg dengang ikke lagde merke til: ingen antydede eller med et ord mindede om, at der for ham eksisterede en anden verden, et fædreland, forældre og venner. Det var, ligesom alle havde glemt sit foregaaende liv. Man talte blot om disse truende kanonskud, om hvorfor nevski-regimentet var afmarscheret, og hvorfor man ikke havde bragt dem patroner, om hvormange tyrker der kunde være, om hvem der af vore havde været i ilden, om det blot havde været tre regiment (neva-, sofia- og det bolchovske regiment) eller begge divisioner. »Ja kanske den ellefte endnu kan komme til rette tid; da skulde vi vel føle ham paa tænderne.« — »Aa, snak om sligt! Hvem ved, kanske han har ført hele sin

styrke ud. Vi maatte nok se til at holde os tilbage, og det fik være bra det; mer fordrer man heller ikke af os.» »Ja, det er sandt, man siger, at der ikke er givet befaling til at angribe? Hvem har sagt Dig det?» — »Ivanoff, stabsskriveren; han er en landsmand af mig.» — »Montro han ved det, den din Ivanoff,« sagde den lille soldat tvilende.

Toppene af hvidpoperne skimtedes svagt, bladene fik sølvglans og skimrede med en svag refleks af maanelyset. Maanen var gaaet op; men vi kunde ikke se den, fordi vi laa paa bunden af en hulvei. Desuagtet blev det lidt lysere. Paa kanten af hulveien viste der sig en officer tilhest; han skreg fortvilet: »bring hid sofiaregimentets patronkister.» Men kisterne stod paa den anden side af hulveien, og lyden af hans stemme naaede trods hans yderste anstrengelse ikke over. En af vort befal skreg: »bring ordren videre!» Og der begyndte nu noget i den smag, som musikerne kalder en fuga. En skreg: »bring hid patronkisterne.» En anden begyndte saa den samme sætning, naar den første var kommen til »kisterne«, og en tredje, naar den anden havde raabt »patron«. Hvorledes det nu end var, de sovende transportkuske vaagnede, slog paa hestene og satte i galop for at naa den anden side af hulveien.

Ti minutter efter begyndte geværilden. Øret, som i begyndelsen var yderst følsomt for ethvert skud, blev snart træt. Søvnen gjorde sig ogsaa gjældende. Snart flød skuddene sammen i en utydelig larm ligesom susen af en fos; senere holdt ogsaa den op. Jeg sov nede.

»Staa op!«

Vor bataljonchefs klangfulde stemme vækkede mig. Alle reiste sig, strakte sig og kastede kappen, der havde gjort tjeneste som hovedpude, over skulderen.

»I gevær!« Kanonskuddene ophørte ikke. Vi marscherede ud og op paa en bred vei. Blinkene af skuddene var allerede nær, lyden af dem var uhyggelig sterk. Straks efter en ild, der som en naal gjennemskar luften, hørtes et voldsomt smeld. Det var en af vore granater, der fløi hen mod den mørke, bratte høide, hvor tyrkerne holdt til. Artilleristerne arbeidede lydløst ved kanonerne og skjød uafbrudt; undertiden lød to smeld paa en gang, og begge granater fløi afsted samtidig. De eksploderede paa skraaningen af fjeldet midt i tyrkernes rækker.

Vi marscherede stadig fremad. Til toppen var der to verst. Den jevne brede vei var slut; vi kom ind i en tynd, liden skov, der var helt igjennem tilvokset af krat. Her var det vanskeligt at gaa, da vi maatte bøie tornene og korketræerne tilside, og dertil kom, at der var mørkt; men folkene holdt dog med anstrengelse retning. Vi kom her til nogle sandstensheller, som var stillede paa ende. Det var muselmændenes kirkegaard. Det var egte muhamedanske monumenter — en sten, raat afhugget oventil, i form af en turban. Her stansede vi.

Maanen skinnede sterkt og belyste klart det fjeld, bag hvilket kampen foregik. Nedenfra saaes en ildlinje — det var vor kjede, ovenfor en anden tættere — det var den tyrkiske. Sofiaregimentet

gik til angreb. Ilden fra den øvre linje blussede op stedse fjernere og fjernere, stedse høiere og høiere. Vi fik dog ikke længe følge med kampen; thi man førte os tilside og stillede hvert kompagni for sig særkilt. Herfra kunde vi igjen se glimtene af ilden. Hule lyd, som naar der slaaes mod træ, lød uafbrudt over til os. Men snart kom der ogsaa andre lyd.

Sss . . . sss . . . sss . . . lød det i luften over os tilhøire og venstre.

»En kugle!« raabte en.

»Godt! Lig stille. Blot en hendøende en.«

Virkelig var kuglerne ogsaa udenfor dræbevidde, det kunde man høre paa lyden. En kugle af et nært skud hviner og piber; men en kugle, som holder paa at dø hen, hvisler bare, akkurat som en slange.

Kuglerne vedblev at flyve. Kompagniet taug. Den trykkende stemning, der altid griber en ved at føle dødens nærhed, forsvandt lidt efter lidt; alle kom nemlig til at tænke paa, at kuglerne blot fløi forbi eller faldt uskadelige til jorden. Nogle tog sine kapper af og lavede sig til at lægge sig rigtig bekvemt paa dem, — hvis man overhovedet kan kalde det bekvemt at ligge og sove i vognsporene af sammentørket søle, med geværet i haanden og under kugleregn. Jeg blundede ogsaa. Det var en tung, pinefuld søvn . . . Ikke langt fra os, det saa ud til at være i det syvende kompagni, begyndte man at snakke og blive urolige. »Bring ham bort!« hørte jeg. »Hvor skal man bringe ham hen« . . . afbrød en ham; slutningen af sætningen fik jeg ikke

høre. J. N. sendte bud derhen for at faa vide, hvad der var hændt. Det viste sig da, at en vildfarende kugle, den holdt paa at dø hen, var kommen flyvende; men den vilde ikke dø alene og faldt derfor lige i hjertet paa en soldat. Dette dødsfald gjorde et tungt, ubehageligt indtryk: at blive dræbt, uden at have seet fjenden, af en kugle, der havde fløiet 3000 skridt, to verst, forekom alle at være skjæbnesvangert, skrækkeligt. Lidt efter lidt taug dog alle, man lagde sig til ro og begyndte at sovne ind. En skarp lyd vækkede alle; en kugle havde slaaet gennem begge trommeskindene. Der var en, som var istand til at spøge i anledning af trommeskindet; men han blev mødt med mishag af alle. »Han synes, det er tid at spøge nu,« sagde soldaterne mørkt. Alle følte sig lidt uvel, alle ventede paa noget. Og med et lød et skrig, ikke af smerte, men snarere af skræk. Det forholdt sig ogsaa saa, at en kugle havde rammet en soldats patrontaske, som denne, bleg og skjælvende, bragte frem for at vise til kompagnichefen. J. N. saa opmerksomt paa kuglen, og da han fik at se, at den var af firelinjers kaliber af Pibodi og Martinis fabrik, førte han sit kompagni op paa en forhøining af veien.

Her slog vi os til ro trods kuglernes piben og hvislen. Fra fjeldet lød vore folks hurraraab. Det var sofiasoldaterne, som stormede frem.

IV.

Da jeg vaagnede, var det endnu næsten mørkt. Jeg havde ulidelig ondt i siden. Kuglerne fløi som før, men nu meget høit i luften over os. Ildglimtene fra fjeldet kunde ikke længer sees; men skydningen var lige hyppig. »Dette betyder, at bjerget er taget, og at sofiasoldaterne har besat toppen,« tænkte jeg.

Solen var neppe staaet op, da man purrede os. Soldaterne stod op, gispende og stønnende. Det var koldt; størsteparten skalv og rystede som af feber. Kompagnierne samledes ved fontænen, og begge vore bataljoner (2. og 3.) satte sig i bevægelse hen mod fjeldet.

Straks efterat vi paa en liden bro var gaaet over Loma, begyndte veien at stige opad fjeldet. I begyndelsen var stigningen taalelig; men jo høiere vi kom, desto tættere blev krattet, som forresten var til hinder for os hele tiden, og desto smalere blev veien. Tilslut maatte vi en for en slaa os gjennem, støttet til vore geværer. Kompagnierne kom i uorden. Blandt os befandt sig sammen med officererne af den anden bataljon ogsaa vor oberst, som med møie havde slaaet sig igjennem og havde naaet høiden. »Det var et tungt fjeld at komme op over,« sagde han til sin adjutant. »At sofiasoldaterne har kunnet liste sig til at tage det!« — »Ja det er tungt, Deres velbaarenhed,« hviskede en meget liden soldat af det ottende kompagni.

Sofiasoldaterne begav sig nu ned af fjeldet, da vi kom dem til afløsning. Udmattede efter en

søvnløs nat, af tørst og nerveanspændelse var det saavidt, de drog sig afsted uden at svare paa vore spørgsmaal om, hvor mange tyrkerne var, og om ilden havde været heftig. Bare nogle faa af dem sagde stille: »Gud være med Eder, — isch, saa det steger.«

Endelig naaede vi toppen. Paa slutten gaar stigningen over til at blive aldeles lodret; under denne var der en liden plads, hvor kompagnierne kunde opstilles uden tare for skuddene. Uagtet den vanskelige stigning, kratskoven og den smale vei fuldstændig havde bragt os i uorden, samledes dog folkene hurtig. Kuglerne, som fløi over os, hvislede med en gennemtrængende og høist ubehagelig lyd. Her under den bratte skrent var det ikke farligt, men hvorledes var det saa oppe paa den? Grenene paa de træer, som vokste paa fjeldkammen, knagede og knækkedes af kuglerne, af og til faldt ogsaa nogle blade ned. Vi marscherede tilhøjre, først langs skrenten, men siden maatte vi lidt efter lidt en for en kravle fra sten til sten. Efter saa at have bøiet rundt den bratte skrent krøb vi op og befandt os saa i et tæt og høit krat. Hvem der førte os, ved jeg ikke; alle gik i retning af skuddene, idet vi med møie arbeidede os gennem buskadset. Tilsidst kom vi paa en smal sti. Fremad, spring marsch; her fandt vi allerede lig baade af vore folk og tyrkerne; vi mødte ogsaa nogle, som kom bærende med de saarede. Den lille soldat i det ottende kompagni, som saa dristig havde indladt sig i samtale med obersten, fantaserte, idet han vred sig ynkelig og holdt sig med den ene arm over den

anden, hvorfra blod randt i strømme. Vi løb uafbrudt, tilslut befandt vi os paa en aaben plads. Vor lille magre major F. var allerede paa stedet og gik koldblodig op og ned langs geledet. »Hvor skal jeg hen, hr. major?» spurgte jeg. Han pegte taus med sabelen tilvenstre. Jeg løb derhen, idet jeg paa veien faldt en gang for en granat, som eksploderede. I. N. spadserede langsomt frem og tilbage, idet han af og til tog sig i sit tynde haar. »I. N.,« raabte jeg til ham; »jeg ved ikke, hvor vor halvpeloton er, sig mig, hvor jeg skal træffe den første!« »Gaa, gaa, hurtigere,« sagde han, idet han saa hen i det fjerne mod tyrkernes linje.

Hverken den første eller den anden halvpeloton var det muligt at finde; i skoven var alt kommet i forvirring, det gik langsomt at slaa sig frem under kugleregn og granatskud. Jeg lagde mig bag den første jordhøi, jeg traf paa, og begyndte at skyde. Paa den ene side af mig laa vor korporal, paa den anden — en soldat af sofiaregimentet. »De skulde heller gaa Deres vei,« sagde jeg til ham, »eders regiment har trukket sig ned af fjeldet.« — »Det er det samme, vi bliver staaende til slut!« svarte han. Jeg ved ikke, hvad han heder, jeg ved heller ikke, om han lever; men altid maa jeg erindre den høitidelige tone i hans stemme.

De tyrkiske jægere var en 800 skridt fra os, saa vore geværer neppe skaffede dem noget større tab. Foruden disse stod der en hel række kanoner 12—1500 skridt fra os; fra disse strøedes granater ud over vor svage skytterlinje. Uagtet kugler saarer meget mer end granater, gjør dog disse den aller-

største virkning paa nerverne. Jeg blev liggende, skjød af og til, idet jeg raadslog med Paul Ignatjitsch — korporalen — om høiden af sigtet, og om vi ikke skulde skyde paa artilleriet paa lykke og fromme. Kuglerne hvinte tættere og tættere, tilslut var det umuligt at skjelne de enkelte skud; alt flød sammen i en slap summen. Granaterne fløi hvinende i det fjerne; naar de nærmede sig, hvinte de ikke, men knagede og knaldede, idet de eksploderede og overdryssede folkene med stumper og jord. Jeg reiste mig for at se, hvad der foregik i skytterlinjen hos os. De, som laa der, satte af og til i et skrig, de, som stod bag træerne eller laa paa knæ, faldt, snart med et skrig, snart uden at give lyd. Gavril Vasiljitsch, som netop havde ladet sit gevær, saa jeg falde med ansigtet mod jorden: en granatsplint rammede ham i underlivet, saa indvoldene veltede ud. De saarede krøb væk, alle, som kunde, for det meste i taushed; forresten var vel sandsynligvis heller ikke deres skrig hørlige i kamptummelen.

Jeg begyndte paany at skyde. Tyrkerne samlede sig nede i den fordybning, paa hvis anden side deres artilleri stod, i kolonner og marscherede saa til angreb paa vor linje. Man maatte sigte nærmere. Paul Ignatjevitsch ladede methodisk og skjød. Jeg sparede heller ikke paa patronerne, da det var meget bekvemt at faa sigte. Mørke figurer med røde hoder, der gik mod os, faldt; men desuagtet gik de. Med et forsvandt de røde hoder; jeg ved ikke, om det var terrænets ujevnhed eller krattet, som skjulte kolonnen. Da jeg havde mistet sigtet paa nært hold, begyndte jeg at skyde hen i

det fjerne, mod de masser, som stod nede i fordybningen; men jeg kom saaledes ikke til at lægge merke til, at Paul Ignatjevitsch, sofiasoldaten var forsvunden, og at hele vor linje var borte. Jeg vendte derfor tilbage; soldaterne løb sammen i flokke for med en heftig geværild at møde de fremrykkende tyrker. Jeg var alene mellem vore og den tyrkiske kolonne.

Hvad skulde jeg gjøre? Neppe var dette spørgsmaal fløiet gennem mit hode, før jeg hørte mit navn nævne ved siden af mig. Jeg slog øinene ned — ved mine fødder laa Fjodoroff, den unge soldat i vort regimente, som ogsaa havde været i Petersborg og der tilegnet sig saa pas dannelse, at han næsten kunde skriftsproget. Nu laa han der bleg som dette 'papier; ud af hans gennemflængede skulder flød blod. »V. M., kjære, giv mig at drikke. Bær mig bort, bær mig bort,« bad han ynkelig. Jeg glemte alt, baade tyrkerne og kuglerne. Der kunde ikke være tale om for mig alene at løfte den store Fjodoroff, og af vore folk var der ingen, som løb til disse tredive skridt, ikke engang i et saadant tilfælde som at hjælpe en saaret, trods mine fortvilede skrig. Da jeg fik se en officer, fændrik S., begyndte jeg at raabe til ham: »P. N., hjælp! Ingen kommer, hjælp da De!« Sandsynligvis vilde han være kommen, men en kugle kastede ham overende. Jeg holdt næsten paa at græde . . . Endelig kom to soldater, af vort kompagni syntes jeg, løbende til mig. Vi tog Fjodoroff, som uafbrudt ynkelig gjentog disse ord: »bær mig bort, bær mig bort, kjære, for Kristi skyld«, jeg ved benene,

de to andre ved skulderen; men straks slap de ham igjen. »Tyrkerne, tyrkerne!« raabte de og løb. Fjodoroff var død. Jeg vendte mig om: tyve skridt fra mig stod den tyrkiske kolonne, forvirret, forskrækket for vore bajonetter . . .

Et minut efter følte jeg et slag som af en stor sten. Jeg faldt; blodet flød i en strøm ud af mit ben. Jeg husker, at jeg da med et kom til at erindre alt: fædreland, forældre, venner, og glad tænkte jeg paa, at jeg endnu skulde faa gjense dem.

Et signal.

Semjon Ivanoff tjente som vogter ved jernbanen. Fra hans vagthus var der til nærmeste station paa den ene side tolv, paa den anden ti verst. Omtrent fire verst derfra var der det foregaaende aar bygget et stort spinderi, hvis høie skorsten kunde ses bag skoven; nærmere fandtes foruden nabovagthuset ingen menneskelig bolig.

Semjon Ivanoff var sygelig og udslidt. Ti aar tilbage havde han været med i krigen; der havde han tjent som oppasser hos en officer og havde været med under hele felttoget. Han hungrede og frøs, varmede sig i solen, dagsmarscher paa firti og femti verst maatte han være med paa baade i hede og kulde; det hændte ogsaa, at han kom i kugleregnet; men, gudskelov, ingen rammede ham. Regimentet stod en gang i første række; der havde hele ugen været skjærmydsler med tyrkerne: paa den ene side af en liden dal laa vor skytterlinje — paa den anden den tyrkiske. Semjons officer var ogsaa med i linjen; tre gange hver dag bragte Semjon ham fra regimentskjøkkenet, der var placeret nede i en hulvei, den kogende samovar og middagsmad. Han gaar med samovaren over et aabent sted;

kuglerne piber og klasker mod stenene; Semjon bliver bange, græder, men gaar dog. Officererne var meget tilfredse med ham; han skaffede dem altid varm te. Han vendte velbeholden tilbage fra felttoget, kun hænderne og benene var blevne lidt daarlige. Ikke liden sorg kom han efter den tid til at lide. Da han kom hjem, var hans gamle fader død; hans lille søn, som var i det fjerde aar, var ogsaa død; Semjon stod der tilbage med sin hustru selv anden. Han havde intet husgeraad, og det var vanskeligt at pløje jorden med de opsvulmede hænder og fødder. Det blev derfor uudholdeligt der i landsbyen for dem. De drog derfor til andre steder for at prøve lykken. Semjon var med sin hustru baade i Cherson og Donschtschina; men lykken var intetsteds med dem. Hans kone tog sig en tjeneste; men Semjon vedblev at drage omkring. Saaledes kom han en gang til at kjøre med jernbanen, paa en station faar han se en stationsmester, som han syntes, han kjendte. Semjon ser paa ham, og stationsmesteren bliver ogsaa opmærksom paa Semjons ansigt. De gjenkjendte hverandre; det var officeren i hans regimente.

»Er det Dig, Ivanoff,« siger han.

»Ja vist, Deres velbaarenhed, det er netop mig.«

»Hvorledes er Du kommen hid?«

Semjon fortalte ham det: saa og saa.

»Hvor skal Du nu hen?«

»Jeg kan ikke vide det, Deres velbaarenhed.«

»Hvad siger Du, din dumrian, Du kan ikke vide det?«

»Nej vist, Deres velbaarenhed, hvor skal man hen! Jeg maa søge noget arbejde, Deres velbaarenhed.«

Stationsmesteren ser paa ham, tænker efter og siger:

»Nu skal Du høre, broder. Bliv imidlertid her paa stationen. Du er vist gift ogsaa? Hvor er din kone?«

»Ja, Deres velbaarenhed, jeg er gift; min kone er i Kursk i tjeneste hos en købmand.«

»Naa, saa skriv til hende, at hun skal komme. Jeg skal sørge for fribillet til hende. Vi har her en vagthus at rengjøre; jeg skal bede for Dig hos driftsbestyreren.«

»Meget taknemmelig, Deres velbaarenhed,« svarte Semjon.

Han blev nu der paa stationen og hjalp til i køkkenet, huggede ved, feiede gaarden og platformen. Om to uger kom hans kone, og Semjon drog til sit vagthus. Det var et nyt, varmt hus, ved — saa meget en ønskede; der var ogsaa igjen en liden have efter de tidligere vogtere og et stykke jord paa begge sider af jernbanelegemet. Semjon var glad; han begyndte nu at tænke paa, hvorledes han skulde indrette sin husholdning, han skulde købe ko og hest.

Han fik alslags nødvendigt værktøi: et grønt og et rødt flag, lygter, horn, hammer, skruenøgle, brækstang, skuffel, feiekost, bolter, kran, han fik ogsaa to smaa bøger med reglement og togtiderne. Den første tid sov Semjon ikke om natten, han maatte lære alt dette; om et par timer kommer

toget, han gjør sin runde og sætter sig paa den lille bænk foran sit hus, ser og lytter, om ikke skinnerne begyndte at skjælte, eller om ikke toget snart kom susende. Han læste reglementet udenad; uagtet han læste slet, han maatte stave, læste han det desuagtet.

Det var om sommeren; arbeidet var ikke tungt, der var ingen sne at skufle bort. Desuden gik der ikke mange tog paa den linje; Semjon gaar op sit stykke to gange i døgnet, prøver et og andet sted, om nogen skrue er løsnet, jevner ud ujevnheder, ser efter vandrenderne og gaar saa hjem for at stelle med sit eget. I hans husholdning var der bare en hindring: hvad han end finder paa at bestille, maa han først spørge linjeinspektøren derom, og han maa igjen forelægge det for stationsmesteren; før der kommer svar, er tiden gaaet. Semjon og hans kone begyndte at kjede sig.

Der hengik to maaneder; Semjon begyndte at blive kjendt med nabovogterne. En af dem var en meget gammel mand; man var alt længe betænkt paa at sætte en anden i hans sted; han var neppe istand til at forlade sit hus. Hans hustru gjorde runden for ham. Den anden vogter, som boede nærmere stationen, var en ung mand, mager og knoklet at se til. Disse to mødtes med Semjon første gang paa jernbanelegemet, midt mellem vagthusene, da de gik sin runde; Semjon tog hatten af og bukkede.

»Goddag, nabo!« sagde han.

Naboen saa ligegyldig paa ham. »Goddag!« sagde han, vendte sig og gik bort. Deres koner

traf hinanden siden. Semjons Arina hilste paa nabokonen; men denne vilde heller ikke snakke noget med hende og gik. En gang fik Semjon se hende: »hvorledes er det,« sagde han, »er din mand saa lidet snaksom af sig?«

Konen taug lidt, men sagde saa:

»Hvad skal han da snakke med Dig om? Enhver har sit . . . Gaa med Gud,«

Efter en maanedes tid blev de dog kjendte med hverandre. Semjon og Vasil træffes paa skinnegangen, sætter sig paa kanten, røger sine piber og fortæller dit og dat om sig. Vasil var for det meste taus; men Semjon fortæller om landsbyen og krigen.

»Jeg har ikke maattet lide saa lidet ondt i mit liv,« siger han, »og mit liv er ikke langt, skal Gud vide. Gud har ikke givet mig lykke. Saaledes som Gud gjør et menneskes skjæbne, saa bliver det ogsaa. Saa er det, broder Vasil Stefanijsch.«

Vasil Stefanijsch bankede asken ud af sin pibe mod skinnerne, reiste sig og sagde:

»Det er ikke skjæbnens skyld, men menneskene, som gjør det. Der er i verden intet dyr, som er listigere og ondskabsfuldere end mennesket. En ulv spiser ikke en ulv; men et menneske spiser et andet menneske levende.«

»Nei, broder, en ulv spiser nok en ulv, saa det maa Du ikke sige.«

»Ordene faldt slig, derfor sagde jeg det. Der gives dog ingen skabning, som er ondere. Hvis ikke menneskenes ondskab og gridskhed var, da kunde det endnu gaa an at leve. Enhver søger at

frarive Dig det bedste, griber et stykke og sluger det.«

Semjon tænkte.

»Jeg ved ikke, broder,« sagde han. »Kanske det ogsaa er saa; men hvis det er saa, da maa det være Guds bestemmelse.«

»Og hvis det er saa,« sagde Vasilij, »hvad er det saa, vi snakker om. Naar man bare velter enhver ulykke paa Gud, og selv blot sidder og lider, da, broder, er ikke det at være menneske, men kvæg. Det er min mening.«

Dermed vendte han sig og gik uden at sige adjø. Semjon reiste sig ogsaa.

»Nabo,« sagde han, »men hvorfor skjelder Du da?« Naboen vendte sig ikke, men gik videre. Semjon stod længe og saa efter ham, indtil Vasilij ved en bøjning af veien blev borte. Han vendte da hjem og sagde til sin kone:

»Nu, Arina, vi har ogsaa en nabo; men det er en slange, ikke et menneske.«

De blev dog ikke uenige; de mødtes igjen og snakkede som før, men altid om det samme.

»Ak, broder, hvis ikke menneskene var . . . Da vilde ikke vi to sidde i disse vagthuse,« sagde Vasilij.

»Hvad har Du imod vagthuset . . . det er ikke saa værst, gaar da an at leve der.«

»Ja, gaar an, gaar an . . . Du da! Jeg har levet længe, men oplevet lidet, jeg har seet meget, men forstaaet lidet. En fattig mand i et vagthus et eller andet sted, hvad er det for slags liv! Disse flaaere æder Dig. De suger al kraften af Dig, og

naar Du bliver gammel, kaster de Dig ud som affald til føde for svinene. Hvormeget faar Du i løn?»

»Aa, det er lidet, Vasil Stefanijsch, Tolv rubel.«

»Og jeg tretten og en halv. Kan Du sige mig hvorfor! Efter reglementet, af styrelsen er det bestemt ens for alle, nemlig femten hele rubel for maaneden, brændsel og lys. Hvem er det da, som har bestemt, at Du skal have tolv og jeg tretten og en halv? Det maa jeg rigtig spørge Dig om! . . . Og Du siger, at det gaar an at leve. Du maa forstaa, at her er ikke talen om en to, tre rubel. Lad endog saa være, at de betalte os alle femten. Jeg var paa stationen i forrige maaned; direktøren reiste forbi, saa jeg fik se ham. Jeg havde den store ære: Han reiser for sig i en egen kupé; han gik ud paa platformen og stansede der. Ja, nu vil jeg ikke blive her længer; jeg gaar bort, paa lykke og fromme.«

»Hvor vil Du da gaa hen, Stefanijsch? Naar man har det godt, behøver man ikke at gaa ud for at søge lykken . . . Her har Du bolig, varme og en liden jordflek. Du har ogsaa en arbeidsom kone . . .«

»Jordflek! Du skulde seet min jordflek, ikke saa stor som en haand engang. En vaar gav jeg mig til at saa kaal; men saa kom veimesteren forbi: »Hvad er dette for noget?« siger han. »Hvorfor har Du gjort dette uden at indmelde det og uden tilladelse. Grav det op igjen, saa det ikke kommer til at lugte af det.« Han var fuld, ellers vilde han

ikke have sagt noget, men nu kom det ham pludselig i hodet . . . »Tre rubel i mulkt!«

Vasilij taug, tog et drag af sin pibe og sagde sagte:

»Det var endnu ikke meget; men jeg skulde slaaet ham ihjel.«

»Naa, nabo, Du er hidsig, skal jeg sige Dig.«

»Nei, det er jeg ikke, men jeg taler og ræsonnerer, som sandt er. Jeg skal lære ham, det rødskind, jeg skal klage til selve stationsmesteren, saa faar han se!«

Stationsmesteren reiste engang forbi for at inspicere linjen. Tre dage efter skulde nemlig nogle høierestaaende personer fra Petersburg reise den vei; der blev derfor inspiceret, forat det nødvendige skulde være i orden før deres forbireise. Man grusede, eftersaa jernbanelegemet, hamrede, skruede og malte. Ved overgangene befalede man at strø gul sand. Nabovogterens kone jagede endog sin mand ud for at luge græs. Semjon arbeidede en hel uge med at bringe alt i den rette skik, gjorde istand og børstede sin kaftan og pudsede messingskildtet, saa det skinnede af det. Vasilij arbeidede ogsaa. Stationsmesteren kom paa en dressin; fire arbejdere trak den; hjulene susede; vognen gik omkring tyve verst i timen, saa det peb af dem. Den rullede hen til Semjons vagthus; Semjon sprang op og afgav rapport paa soldatermaner. Alt viste sig at være i orden.

»Har Du været længe her?« spørger stationsmesteren.

»Siden den 2den mai, Deres velbaarenhed.«

»Godt. Tak. Men hvem har vi som nummer 164?«

Veiinspektøren — som kjørte med ham paa dressinen — svarte:

»Vasilij Spiridoff.«

»Spiridoff, Spiridoff . . . ah, det er vist ham, som ifjor var anmerket hos os.«

»Ja, det er netop ham.«

»Naa, godt, lad os saa hen og se paa Vasilij Spiridoff. Kjør væk!«

Arbeiderne tog fat; dressinen satte sig i bevægelse.

Semjon ser efter den og tænker: nu kommer der til at blive en net historie med ham.

To timer efter gik han sin runde. Han fik da se en komme gaaende frem ved en bøining af jernbanelegemet; det saa ud, som han havde noget hvidt om hodet. Semjon gav sig til at se paa ham — det var Vasilij, i haanden havde han en stok, over skulderen en liden sæk, om kindet havde han bundet et tørklæde.

»Nabo, hvor skal Du hen?« raaber Semjon.

Vasilij gik lige hen til naboen; hvor han saa ud! Han var bleg som krid, øinene rullede vildt; han begyndte at tale —; men stemmen svigtede.

»Til byen,« sagde han, »til Moskva . . . til styrelsen.«

»Til styrelsen . . . se saa! Du skal vel did for at klage, kan jeg tænke? Lad det fare, Stefanijsch, glem det . . .«

»Nei, broder, det vil jeg ikke. Det vil jeg sent glemme. Han slog mig i ansigtet, ser Du, slog mig

tilblods. Saalænge jeg lever, glemmer jeg det ikke og lader det ikke gaa dermed.«

Semjon tog ham i haanden.

»Lad det fare, Stefanijsch; jeg forsikrer Dig, det er bedst, at Du ikke gjør det.«

»Det bryr jeg mig ikke om! Jeg ved selv, at det er bedst, ikke at gjøre det; det var sandt, det, Du sagde om skjæbnen. Det er bedst for mig ikke at gjøre det; men for sandheden maa man staa, broder.«

»Sig mig da, hvad grunden var til, at det gik slig.«

»Ja, grunden, ja . . . Han inspicerede alt, — steg ned af dressinen, — kastede et blik paa huset. Jeg vidste vel, at han strengt vilde spørge, om alt var i orden, som det burde. Han skulde alt til at reise videre; men saa kom jeg med klagen. Han skreg da straks. »Dette,« sagde han, »er en fra regjeringen udsendt inspektion, din døgenicht, og saa kommer Du med en klage angaaende en kjøkkenhave! Dette,« sagde han, »er geheimerraader, og Du kommer her og bryr os med denne kaal.« Det kunde jeg ikke taale og sagde derfor et ord; de var ikke saa farligt, men han følte sig krænket ved det. Og saa giver han mig en . . . men jeg bliver staaende, som om det skulde saa være. Derpaa reiste de afsted, jeg kom til mig selv igjen, vaskede mig i ansigtet og gik.«

»Men hvorledes skal det saa gaa med vagtstuen?«

»Konen er bleven igjen. Hun forsover sig ikke. Lad dem gaa til helvede med hele banen.«

Vasilij reiste sig for at gaa.

»Farvel, Ivanijsch. Jeg ved ikke, om jeg faar ret.«

»Skal Du da gaa tilfods?«

»Paa stationen vil jeg bede om at faa følge med en godsvogn; imorgen er jeg i Moskva.«

Naboerne tog afsked med hinanden. Vasilij gik og blev længe borte. Konen arbeidede for ham, sov hverken nat eller dag; hun blev ganske udslidt, mens hun ventede paa sin mand. Den tredje dag reiste revisionen forbi: et lokomotiv, en bagagevogn og to første classes vogne; men Vasilij var endnu ikke kommen. Den fjerde dag fik Semjon se hans kone; ansigtet var hovnet af graad, og øinene røde.

»Er din mand kommen tilbage?« spørger han.

Konen gjorde en bevægelse med haanden, men sagde intet og gik sin vei.

Semjon havde engang, medens han var liden gut, lært at skjære seljefløiter. Man trækker barken af en seljestok, gjør huller, hvor det behøves, skjærer i enden et mundstykke og stemmer fløiten saa udmerket, at man kan spille paa den, hvad man vil. I sin fritid gjorde han mange, og med en bekjendt konduktør paa et godstog sendte han dem til byen; der fik han to kopek for stykket. Den tredje dag efterat revisionen var reist forbi, lod han sin kone være hjemme for at afvente sekstoget om aftenen,

selv tog han en kniv og gik ud i skoven for at skjære seljestokke. Han gik lige til enden af sit distrikt; her gjør veien en skarp bøjning; han gik ned af jernbanelinjen og tog veien gjennom skogen mod fjeldet. En halv verst borte var der en stor myr, og omkring den vokste buske, som var aldeles udmerkede til hans fløjter. Her skar han sig en hel bør og gik hjem. Han gik gjennom skogen; solen stod allerede lavt; det var dødsstille; man hørte bare fuglene kvidre og de af vinden afrevne tørre grene brage under fødderne; Semjon gik videre; han var snart ved jernbanelinjen; han undrede sig dog over at høre noget: etsteds lød det, ligesom jern klirrede mod jern. Semjon gik nu fortære. Der foregik ikke nogen reparation i hans distrikt paa den tid. »Hvad skulde vel dette betyde?« tænkte han. Han gaar op paa den yderste kant — foran ham hæver sig jernbanelegemet; paa denne sidder en person paa huk og arbeider med noget; Semjon begyndte at liste sig op til ham; han tænkte, det var en, som vilde stjele skruer. Han blev staaende og se — manden reiste sig; i hænderne havde han en brækstang; med denne rev han skinnerne op, saa han fik bøiet dem tilside. Det sortnede for Semjons øine; han vilde skrike — men kunde ikke. Han ser, det er Vasilij, løber saa fort han kan op; men hin jager afsted over hals og hode med brækstang og skruenøgle ned ad den anden side af jernbanelegemet.

»Vasilij Stefanijsch! kjære, snille ven, kom tilbage, fri din sjæl fra denne synd!«

Vasilij vendte ikke tilbage, men gik ind i skoven.

Semjon blev staaende ved de oprevne skinner; han lod sine stokke falde. Det er ikke godstog, men passagertog, som kommer. Jeg kan jo ikke faa det stanset paa nogen maade; jeg har intet flag. Jeg kan ikke bringe skinnerne i sin orden; med bare hænder kan Du ikke faa dem istand igjen. Jeg maa løbe, ufortøvet løbe til vagtstuen efter et eller andet verktøi. Herre, hjælp!

Semjon løber til sit hus, saa han holder paa at miste pusten. Han løber — falder ogsaa nogle gange. Han havde naaet ud af skoven — til hans vagthus var der hundrede favne, ikke mere, — han lytter, paa fabriken skurrede en violin. Klokken er seks. Og om to minutter passerer toget. Herre! Frels en uskyldig sjæl! Semjon synes, han ser alt for sig: hjulene paa lokomotivets venstre side farer mod skinnebruddet, lokomotivet skjælver, lægger sig paa siden, gaar lidt, river op træstokkene under skinnerne og slaaes i stykker, her er en kurve, der ruller det ned elleve favne, og der i tredje klasse er det propfuldt af mennesker, smaa børn. Nu sidder de der alle uden at ane noget ondt. Herre, hjælp Du mig . . . Nei, at løbe hjem og komme tidsnok tilbage, dertil er der ikke tid nu.

Semjon løb ikke hjem, men vendte tilbage igjen, og løb nu hurtigere end før. Han løber som afsindig; han ved jo ikke, hvad der vil ske. Han løb hen til den oprevne skinnegang; der ligger hans seljestokke. Han bøier sig ned, trækker en ud, men forstaar selv ikke hvorfor; derpaa løber han videre.

Han hører en fjern piben, han hører, at skinnerne er begyndt at skjælte svagt. At løbe længere orkede han ikke; omtrent hundrede favne fra det skrækkelige sted stansede han; her var det, som et lys pludselig klarnede i hans hode. Han tog af sin lue, rev ud af den et lerredslommetørklæde, trak kniven ud af sliren og korsede sig. Herre! Hjælp!

Med kniven ridsede han sig i den venstre arm lidt ovenfor albuen; blodet strømmede ud som en varm straale; i dette vædede han lommetørklædet, foldede det ud, strakte det og bandt det til stokken, og paa denne maade havde han sit røde flag.

Han staar og vifter med dette, toget kan allerede sees. Maskinisten ser ham ikke, gaar nærmere og nærmere, paa hundrede favne kan det tunge tog ikke faa stanset!

Blodet flyder uafslædig; Semjon trykker saaret mod sin side, han vil stanse det; men det holder ikke op at bløde; han havde aabenbart gjort et dybt saar i armen. Det begyndte at gaa rundt i hans hode; for øinene fløi sorte fluer; saa blev det aldeles sort for ham; i hans øre tonede lyd af en klokke. Han ser ikke toget og hører ikke larmen af det; der er kun en tanke, som sidder ham i hodet: jeg kan ikke staa, jeg vil falde og miste flaget; men toget vil gaa over mig? . . . Herre, hjælp, send afløsning . . .

Det var sort for hans øine og øde i hans sjæl — han tabte flaget. Men den blodige fane faldt ikke paa jorden, en ubekjendt haand greb den og holdt den høit imøde med det kommende tog.

Lokomotivføreren saa det, stansede regulatoren og gav moddamp. Toget stansede.

Folk sprang ud af toget og samlede sig i en klynge. Man fik se: der ligger et menneske, badet i blod, uden bevidsthed; en anden staar ved hans side med den blodige klud paa en stok.

Vasilij kastede øinene omkring paa alle og sænkede hovedet.

»Arrester mig,« siger han: jeg har skruet skinnerne fra.

Frosken paa reise.

(Et eventyr.)

Der levede engang i verden en kvækkefrosk. Den sad i en sump, fangede myg og fluer, om vaaren kvækkede den høit sammen med sine kamerater. Og hele dens liv vilde saaledes være henlevet lykkelig — naturligvis i det tilfælde, at ikke storken havde spist den. Men der hændte noget.

Engang sad den paa det tørre efter at have dukket op af vandet og nød den milde, fine regn.

»Ak, hvilket prægtigt, fugtigt veir det er idag!« tænkte den. »Hvilken nydelse at leve i verden!«

Regnet rislede over dens brogede, blanke ryg; draaberne sildrede ned under bugen og nedover fødderne, det var fortryllende, behageligt, saa behageligt, at den nær havde kvækket; men heldigvis kom den til at huske, at det allerede var høst, og at frøsken ikke kvækker om høsten — det er bare om vaaren, den gjør det — og at den, naar den kvækkede, kunde tabe sin froskelige værdighed. Derfor taug den og vedblev at gjøre sig tilgode. Pludselig gjenlød en tynd, pibende, stødvis lyd i luften. Der er en slags ænder, som er saa, at naar de flyver, frembringer deres vinger ved at gennemskjære luften en lyd akkurat som sang, eller rettere

sagt som en piben; fju—fju—fju—fju lyder det i luften, naar en sværm af slige ænder flyver høit over en, de kan ovenikjøbet ikke engang sees selv — saa højt flyver de. Denne gang beskrev ænderne en uhyre halvcirkel, dalede ned og satte sig netop i den samme sump, hvor frosken holdt til.

»Krja, krja!« sagde en af dem. De skulde flyve længer bort for at finde noget at spise.

Frosken glemte sig straks. Uagtet den vidste, at ænder ikke vilde spise den, som var en stor og tyk frosk, dukkede den dog for alle eventualiteters skyld under vandet. Efter nogen overveielse besluttede den sig dog igjen til at stikke sit nysgjerrige hode op af vandet; det skulde være meget interessant at vide, hvor ænderne tog veien hen.

»Krja, krja!« sagde den anden and; — »det bliver allerede koldt! Hurtig mod syden! Hurtig mod syden!«

Og alle ænder sagde sit »krja« som tegn paa bifald.

»Mine ærede ænder!« vovede frosken at sige; — »hvad er det der i syden for noget, hvortil I flyver? Jeg beder om undskyldning for uleiligheden.«

Ænderne omringede nu frosken. I begyndelsen viste der sig hos dem ønske om at spise den; men hver af dem tænkte, at frosken var altfor stor, saa den ikke kunde komme gennem halsen. Da begyndte alle at skrigе og slaa med vingerne:

»Det er godt i syden! Nu er det varmt der! Der er slige deilige, varme sumpe! Hvilke orme findes ikke der! Det er godt i syden!«

De skreg saa, at frosken næsten blev døv. Med

nød og neppe fik den dem til at tie, og den båd nu en af dem, en, som syntes at være tykkere og klogere end de andre, at forklare, hvad syden var for noget. Og da den fortalte om syden, blev frosken saa henrykt; men da den var forsigtig, spurgte den dog tilsidst:

• »Er der mange fluer og myg der?«

»O, hele skyer!« svarte anden.

»Kva!« sagde frosken og vendte sig med det samme for at overbevise sig om, at der ved den ikke var nogen kamerat, som kunde have hørt den, og som kunde dømme den, fordi den kvækkede om høsten. Den kunde nu ikke længer afholde sig fra at kvække lidt engang til:

»Tag mig med eder!«

»Det var dog underligt!« raabte anden. »Hvorledes skal vi kunne tage dig med? Du har jo ikke vinger!«

»Naar flyver I?« spurgte frosken.

»Snart, snart!« raabte alle ænderne. »Krja! krja! krja! Her er det koldt! Til syden! Til syden!«

»Lad mig faa tænke bare fem minutter,« sagde frosken. »Jeg skal straks være tilbage; jeg skal virkelig udtænke noget godt.«

Dermed slap den sig fra den tue, hvorpaa den paany var krøbet op, ned i vandet, dukkede dybt i dyndet og grov sig ganske ned i det, forat ikke uvedkommende ting skulde hindre den i at tænke. Fem minutter hengik: ænderne var fuldt færdige til at flyve, da med ét dens snude viste sig ved siden af den tue, hvorpaa frosken havde siddet, og ud-

trykket i denne snude var saa straalende, som alene en frosk kan faa det til.

»Jeg har udtænkt noget! Jeg har fundet noget!« sagde den. »Lad to af eder holde en kvist i sine neb, saa skal jeg hænge mig midt paa den. I kan flyve, og jeg reiser med. Der behøves blot, at I ikke skriger, og at jeg ikke kvækker, saa vil alt være udmerket.«

Tie stille og slæbe med sig om blot en let frosk tre tusend verst er ingen fornøielse, skal Gud vide; men dens forstand begeistrede dog ænderne slig, at de enstemmig besluttede at bære den med. De skulde skiftes om hver tredje time, og da nu, som det siges i gaaden, ænderne var saa mange, og ligesaamange, og en halv gang saa mange og en fjerdedels gang saa mange, men frosken blot var alene, faldt det ikke saa svært ofte paa hver at bære. Man fandt en god, lang kvist; to ænder tog den i sine neb, frosken hængte sig fast til den med munden, og hele flokken hævede sig op i luften. Frosken fik næsten ikke puste paa grund af den svære høide, de førte den op i; dertil kom, at ænderne ikke fløi jevnt, saa de rykkede i kvisten, den stakkels frosk sprellede i luften som en papirfigur og bed af al magt sine kjæver sammen for ikke at miste taget og falde ned paa jorden. Den blev dog snart vant til sin stilling, og begyndte endog at se sig om. Under den før marker, enge, floder, bjerge forbi, hvilke den forresten havde meget vanskeligt for at se, fordi den, naar den hang i kvisten, saa tilbage og lidt opad; men paa et vis fik den dog se lidt og var glad og stolt derover.

»Se, hvor udmerket jeg har udfundet det!« tænkte den ved sig selv.

Ænderne, som fløi bag det par, som bar den, skreg og roste den.

»Et udmerket godt hoved paa vor frosk. Selv blandt ænder findes der faa saadanne.«

Det var ikke mere, end at den kunde afholde sig fra at takke dem; men da den erindrede, at hvis den aabnede munden, vilde den falde ned fra en skrækkelig høide, bed den kjæverne endnu haardere sammen og bestemte sig til at give taal. Den dinglede paa denne maade hele dagen; de ænder, som bar den, byttede i flugten, idet de behændig greb kvisten; det var yderst skrækkeligt; engang havde frosken nær kvækket af skræk; men den maatte have aandsnærværelse, og det havde den ogsaa. Om aftenen stansede hele kompagniet i en sump; med morgendæmringen begav ænderne sig igjen paa reisen; men nu bed den reisende sig fast med ryggen og hovedet frem og med bugen bag, forat den skulde se bedre, hvad der foregik paa veien. Ænderne fløi over afslaaede marker, over gulnede skove og over landsbyer, som var fulde af korn paa stør; derfra hørtes snak af mennesker, som malte korn. Folkene saa paa andeflokken, og da de blev var noget underligt ved den, pegte de paa den med hænderne. Frosken vilde frygtelig gjerne fløiet lidt nærmere jorden, vise sig og høre, hvad man sagde om den. Under den følgende hvil sagde den:

»Gaar det ikke an, at vi ikke flyver saa høit?

Jeg bliver saa svimmel af høiden og er bange for at falde, hvis jeg pludselig bliver daarlig.»

De gode ænder lovede den at flyve nærmere. Den følgende dag fløi de saa nær, at den kunde høre stemmer:

»Se, se!« skreg børnene i en landsby: ænderne bærer en frosk.»

Frosken hørte det, og hjertet hoppede i den.

»Se, se!« skreg de voksne i en anden landsby, »se det under!«

»Mon de ved, at det er mig, som har udtænkt det, og ikke ænderne,« tænkte frosken.

»Se, se!« skreg man i den tredje by, »for et mirakel! Og hvem er det, som har udtænkt en slig slu streg?«

Dette holdt frosken ikke længer ud at høre paa, glemte alslags forsigtighed og skreg af al magt:

»Det er mig, mig!«

Og i det samme den skreg dette, fløi den hovedkulds mod jorden. Ænderne satte i at skringe høit. En af dem vilde gribe den stakkels reisefælle i flugten, men fløi forbi. Frosken, som sprellede med alle fire ben, faldt hurtig mod jorden; men af den grund, at ænderne havde fløiet saa fort, faldt den ikke lige ned paa det sted, hvorover den havde skreget, og hvor der var fast vei, men langt længer bort, hvilket for den var en stor lykke; thi den plaskede ned i en skidden dam ved udkanten af byen.

Den dukkede snart op af vandet og skreg straks ivrig af fuld hals:

»Det er mig! Det er mig, som har udtænkt det!«

Men omkring den var der ingen. De af den uvante larm skræmte, der paa stedet boende froske havde alle gjemt sig i vandet. Da de igjen begyndte at komme op af vandet og viste sig, saa de med forbauselse paa den nye.

Og denne fortalte dem nu en merkværdig historie om, hvorledes den havde tænkt hele sit liv og tilsidst opfundet et usedvanligt middel til at reise med ænder, endvidere om, hvorledes den havde sine egne ænder, som bar den, hvorhen den selv ønskede det, om, hvorledes den havde været i det smukke syden, hvor det var saa godt, hvor der var saa smukke, varme sumpe og saa mange fluer og andre spiselige insekter af alle slags.

»Jeg er kommen til eder for at se, hvorledes I har det,« sagde den. »Jeg bliver her til vaaren, til mine ænder vender tilbage; jeg har nemlig ladet dem fare saa længe.«

Men ænderne vendte aldrig tilbage. De tænkte, at frosken var bleven knust mod jorden og beklagede den dybt.

En. meget kort roman.

Frost, kulde . . . januar gjør sig følelig for en hver fattig mand, portnere, konstabler — alle, som ikke kan gjemme næsen paa et varmt sted. Den gjør sig naturligvis følelig for mig ogsaa. Ikke fordi jeg ikke har fundet mig en varm krog, men i min egen fantasi.

I sandhed: hvorfor driver jeg omkring paa den folketomme brygge? De firearmede lygtepæle brænder klart, uagtet vinden blæser ind i lygten og bringer gasflammen til at blafre. Imod dette grelle lys synes det prægtige palads med sin mørke masse og især dets vinduer endnu mørkere. I de uhyre speilglasvinduer reflekteres sneen, mørket. Vinden suser, stønner henover Nevas isørken. »Ding—dang! Ding—dang!« lyder det gennem hvirvelvinden. Det er fæstningens klokker, som slaar, og hvert slag af den melankolske klokke falder sammen med hvert trin af min træfod paa den frosne granitbrolægning og med slagene af mit syge hjerte mod væggene af dets trange bolig.

Jeg bør præsentere mig for læserne. Jeg er en ung mand med et træben. Kanske I siger, at jeg efteraber Dickens (i romanen »Our common friend«)?

Nei, jeg gjør ikke: jeg er virkelig en ung mand med et træben. Forskjellen er blot den, at jeg har faaet det ganske nylig . . .

»Ding—dang! Ding—dang!« Klokkerne slaar først sit melankolske: »Herre, vær naadig«, og saa klokkeslettet. Klokken er bare ét! Endnu syv timer til dagslyset — da viger denne sorte, af vaad sne fulde nat og giver plads for en graa dag. Skal jeg gaa hjem? Ved ikke, det er mig fuldstændig ligegyldigt. Jeg trænger ingen søvn.

Om vaaren likte jeg ogsaa at slentre hele nætter omkring paa denne kaj. Ak, hvilke herlige nætter! Hvad var vel bedre end dem? Det var ikke sydens lumre nætter med sin mørke himmel og store stjerner, som forfulgte en med sit blik. Her er alt lyst og skjønt. Den brogede himmel er kold og smuk; den bekjendte aftenrøde hele natten i nord og øst; luften er frisk og skarp; Nevaen flyder der stolt og munter og skvulper med sine smaa bølger mod kajens stene. Og paa denne kaj staar jeg. Og til min haand støtter der sig en pige . . . og denne pige . . .

Ak, mine damer og herrer! Hvorfor begyndte jeg at fortælle Dem om mine saar? Men saaledes er jo dette fattige, dumme menneskehjerte. Naar det er saaret, kaster det sig imøde med alt, som bringer lettelse. Men det finder den ei. Det er ganske forstaaeligt: Hvem behøver en hullet, ustoppet strømpe? En saadan tager man paa taaspidsen og vipper saa langt bort som muligt. Mit hjerte behøvede endnu ikke stopning den vaar, jeg gjorde bekjendtskab med Mascha, i sandhed den

bedste af alle Maschaer i verden. Jeg stiftede bekjendtskab med hende paa denne samme kaj, som ikke altid var saa kold som nu. Og saa havde jeg et egte ben istedetfor dette hæslige træben, et egte, ret ben, saaledes som dette mit venstre, som jeg har beholdt . . . Nei, jeg gjorde altsaa bekjendtskab med hende. Det gik meget ligefrem for sig: jeg gik, hun gik — jeg er overhovedet ingen kurmager, d. v. s. jeg var ikke nogen kurmager, fordi jeg nu har træben — . . . Jeg ved ikke, hvad der drev mig; men jeg tiltalte hende. Først og fremst begyndte jeg naturligvis at snakke om, at jeg ikke var af disse frække mennesker o. s. v., og saa om mine rene hensigter o. s. v., o. s. v. Mit godmodige fysiognomi beroligede pigen. Jeg fulgte hende lige til det hus, hvor hun boede. Hun var vendt tilbage fra sin bedstemoder, som boede ved »Sommerhaven«. Hun gik til hende hver aften for at læse for hende; den stakkars bedstemoder var blind.

Nu er bedstemoder død. Det aar døde saa mange og ikke saa gamle bedstemødre. Jeg kunde ogsaa være død, forsikrer jeg Dem. Men jeg holdt det ud. Mine herrer, hvor megen pine kan et menneske udholde? Ved I ikke? Ikke jeg heller.

* * *

Det er meget godt. Mascha har befalet mig at blive en helt, og derfor maa jeg gaa i krigen. Korstogenes tid er forbi. Riddertiden ogsaa. Men hvis en elsket pige siger til Dem: »Denne ring, det er — mig!« og kaster den i ilden, mon da

ikke De kaster Dem efter for at faa fat i den? Ak, for en underlig en; nei, vist gjør han ikke, nei, vil I svare. Nei, vist ikke! Jeg gaar og kjøber mig en ny, ti gange dyrere.» — »Ja, men saa siger hun, at det ikke er den, men en anden kostbarere ring. Aldrig vil jeg tro, at det er den. Forresten er jeg jo ikke Deres lovgiver, hr. læser. Kanske den kvinde, som De elsker, vil handle saa. De er kanske eier af nogle hundrede aktier og mere til. Tænk Dem om, kanske De i Deres ungdom har havt anledning til at iagttage en sommerfugl, som fløi lige i ilden. De fandt dengang en adspredelse deri. Sommerfuglen laa paa ryggen og flaksede med sine korte, forbrændte vinger; De fandt, at det var morsomt; men senere kjedede De Dem derved og knuste den med fingeren. Den stakkars skabning ophørte at lide. Ak, velvillige læser! Om De med fingeren kunde knuse mig ogsaa, saa jeg ophørte at lide!

Det var en underlig pige. Da man erklærede krig, gik hun nogle dage mørk og taus; jeg kunde ikke adsprede hende paa nogen maade.

»Hør her,« sagde hun en gang til mig. »De er et hæderligt menneske?«

»Jeg kan medgive det,« svarte jeg.

»Hæderlige folk bekræfter sine ord i gjerning. De har været for krig. De skal ud at slaaes.«

Hun trak øienbrynene sammen og trykkede haardt min haand i sin.

Jeg saa paa hende og sagde alvorlig: »Ja!«

»Naar De saa vender tilbage, skal jeg blive

Deres kone,« sagde hun til mig ved afskeden. »Kom tilbage!«

Taarerne overvældede mig; men jeg var bestemt og fik kraft til at svare Mascha:

»Husk, Mascha — hæderlige mennesker . . .«

»Bekræfter sine ord i gerning,« sluttede hun sætningen.

Jeg trykkede hende for sidste gang til mig og kastede mig ind i kupéen.

Jeg gik for at slaas for Maschas skyld, men udfyldte ogsaa min pligt hæderlig med hensyn til fædrelandet. Jeg marscherede modig gennem Rumænien i regn og støv, i varme og kulde. Selvfornegtende gnavede jeg kompagniets skaanraakker. Da vort første møde med tyrkerne kom, blev jeg ikke ræd; derfor gav man mig ogsaa korset og fremmede mig til underofficer. I den anden træfning — sprang noget; jeg blev kastet til jorden. Stønnen, taage . . . Doktoren i hvid operationsslåabrok med blodfleckede ærmer . . . Barmhjertighedens søstre . . . Mit amputerede ben med fødflek nedenfor knæet. Alt dette for forbi mig som en drøm. Sanitetstogot med de udmerket komfortable senge flyver afsted og fører mig til Petersburg.

Naar man forlader byen med to ben, som man bør, men vender tilbage til den med et ben og en krykke istedetfor det andet — det har noget at betyde, tro mig!

Man lagde mig ind paa hospitalet; det var i juli maaned. Jeg bad om adressebogen for i den at søge Marja Ivanovna G.s adresse; den godmodige vagtsoldat bragte mig den. Fremdeles paa det

samme sted boede hun! . . . Jeg skriver et brev, et til, et tredje, men faar intet svar.

Gode læser, jeg har allerede fortalt Dem alt. De tror mig kanske ikke. Historien er ganske vist utrolig: en ridder og en bedragerske. »Til punkt og prikke den gamle roman.« Min skarpsindige læser, Deres mistro til mig er uden grund: Der gives saadanne riddere foruden mig . . .

Tilsidst satte man et træben paa mig; og jeg blev saaledes sat istand til selv at skaffe mig underretning om aarsagen til Maschas taushed. Jeg kørte med en drosche til hendes bolig og hinkede mig op igjennem den lange trappe. Hvor let fløi jeg ikke derhen for otte maaneder siden! Endelig var jeg da ved døren. Med hjertet i halsen ringer jeg paa. Jeg hørte skridt indenfor døren; den gamle stuepige Avdotja aabner, og uden at høre paa hendes frydefulde udraab løber jeg — hvis der da kan være tale om at løbe med ben af forskjellig kaliber — ind i stuen. Mascha!

Hun er ikke alene. Hun sidder der med en fjern slegtning, en meget smuk ung mand, som paa samme tid som jeg tilendebragte sit kursus ved universitetet og havde haab om at faa en meget god post. Begge to hilste meget hjertelig paa mig — sandsynligvis paa grund af træbenet; men de var lidt forfjamsede begge to. Et kvarter efter forstod jeg alt.

Jeg vilde ikke være nogen hindring i deres lykke. Min skarpsindige læser smiler fult. Vil De virkelig, at jeg skal tro alle disse skrøner. Hvem

overlader vel uden videre en elsket pige til en eller anden døgenicht.

For det første er han ingen døgenicht, og for det andet . . . Jeg skulde sagt Dem noget for det andet, men De vil ikke forstaa det . . . De vil ikke forstaa det, fordi De ikke tror, at der i vor tid findes ædelmod og sandhed. De vilde have foretrukket tre menneskers ulykke for Deres egen alene. De tror mig ikke, skarpsindige læser. Lad det saa være; Gud med Dem!

Den tredje dag efter stod brylluppet; jeg var forlover. Jeg gjorde stolt min pligt under ceremonien, under hvilken det for mig dyrebareste væsen gav sig til en anden. Mascha saa en gang imellem sky hen mod mig, Ogsaa hendes mand omgikkes mig paa en maade med en trykket opmerksomhed. I brylluppet gik det muntert til. Vi drak champagne. De tyske slegtninge raabte »hoch« og kaldte mig »der russische Held«. Mascha og hendes mand var lutheranere.

»Aha, aha, raaber den skarpsindige læser: der har vi det, hr. helt. Hvortil behøvede De den lutherske troesbekjendelse? Netop fordi de rettroende ikke gifter sig i december maaned! Se, der har vi det, min herre! Og alle Deres historier — er lutter opspind!»

Tro, hvad De vil, skarpsindige læser! Det er mig komplet ligegyldigt. Men hvis De havde gaaet med mig i disse decemberrætter henad slotskaaien, skulde De faaet høre stormen og klokkerne og stødene af mit træben; hvis De havde følt, hvad

der i disse vinternætter foregik i min sjæl, vilde De have troet det . . . »Ding—dang! Ding—dang!« Klokkerne slaar fire. Det er paa tide at gaa hjem og lægge sig i sin ensomme, kolde seng og sove. Farvel læser!

Det, som ikke var til.

En smuk junidag, — smuk var den, fordi det var otteogtyve grader Reaumur — denne dag var der varmt overalt; men i haven paa den lille græsplæn, hvor der stod en saate af nylig slaaet hø, var det endnu varmere, fordi dette sted laa i ly for vinden bag et tæt, meget tæt kirsebærkrat. Hele naturen sov næsten; folkene havde spist og var nu beskjæftigede med sine eftermiddagsarbejder; fuglene taug; endog mange insekter krøb i skjul for varmen. Ikke at tale om husdyrene; stort og smaat kvæg havde skjult sig under et tagskur; hunden, som havde rodet op et hul under laden, lagde sig der og pustede tungt med halvaabne øine og med tungen næsten en halv alen ude af munden; aabenbart trykket af den kvælende varme gabede den af og til, saa der hver gang lød en svag pibende lyd; svinene, en moder med tretten unger, begav sig ned til stranden og lagde sig i det sorte, fede dynd, hvorved alene de snøftende, snorkende tryner med de to huller, den lange, med dynd overklinte ryg og de store, hængende øren kunde sees. Hønerne alene, som ikke var bange for varmen, slog paa en eller anden maade tiden ihjel, idet de lige foran

kjøkkentrappen rodede med sine ben i den tørre jord, hvor der ikke mer var et eneste korn at finde, hvilket de forresten udmerket godt vidste; ogsaa hanen befandt sig sandsynligvis mindre vel; thi undertiden antog den en dum mine og skreg af fuld hals: »kakoj skanda-al*)!»

Vi havde forladt den lille græsplæn, hvor der var varmere end andre steder; paa denne lille græsplæn sad fremdeles et helt selskab af ikke sovende herskaber. Det vil sige, alle sad ikke; en gammel, brun hest f. eks., der løb risikoen at faa smage kusken Antons pisk, hvis den rev høsaaten overende, forstod sig overhoved ikke paa at sidde, hvilket heste jo ikke kjender til; en larve af en eller anden sommerfugl sad heller ikke, men laa snarere paa maven; men her dreier sagen sig ikke om ord. Under et kirsebærtræ havde der samlet sig et lidet, men alvorligt selskab: en snegle, en torbisk, et firben og den ovenfor nævnte larve, en grille kom hoppende til. Ved siden stod ogsaa den gamle brune, lyttede til deres samtale med sit ene brune øre, ud af hvilket strittede nogle mørkegraa haar; paa brunen sad ogsaa to fluer.

Det lille selskab disputerede paa en høflig, men noksaa heftig maade, hvorunder — som det sig bør — ingen kunde komme til enighed, eftersom enhver satte sin menings og sin karakters uafhængighed meget høit.

»Efter min mening,« sagde torbisten, »skal ethvert ordentligt dyr først af alt sørge for sin yngel.

*) For en skandale!

Livet bestaar i arbeidet for den kommende slegt. Den, som samvittighedsfuldt opfylder de pligter, som af naturen er ham paalagte, han staar paa fast jord; han forstaar sin gjerning, og han vil være uden ansvar, hvad der end maatte ske. Se paa mig: hvem arbeider mere end jeg? Hvem velter hele dage uden hvile en saa tung kugle? — en af mig saa kunstigen dannet kugle af skarn med det maal at give nye, mig lige tobister muligheden at vokse op deraf. Men derfor tror jeg heller ikke, at nogen kunde have saa rolig samvittighed og med rent hjerte vil kunne sige, som jeg siger, naar nye kommer til verden: »Ja, jeg har gjort alt, som jeg kunde og skulde gjøre.«

»Se, det er, hvad man forstaar ved arbeide!«

»Gaa din vei med dit arbeide!« sagde myren, som under torbistens tale, trods varmen, kom slæbende paa et stykke af en tør stengel. Den standsede et øieblik, satte sig paa sine fire bagben, og med sine to forben tørrede den sveden af sit udmattede ansigt. »Se, jeg arbeider jo ogsaa, og det mere end Du! Men Du arbeider for Dig selv eller, hvad der kommer ud paa et, for dine smaa unger, ikke alle er saa lykkelige . . . Du skulde prøve at slæbe bjelker for staten, som jeg gjør. Jeg ved ikke selv, hvad der bringer mig til at arbeide af alle livsens kræfter, og det i saadan en hede. Ingen siger saa meget som tak derfor. Vi ulykkelige arbeidsmyrer, vi arbeider alle haardt, og hvori bestaar det skønne i vort liv? Skjæbnen . . .«

»I, torbister, ser paa livet altfor tørt, og I, myrer, altfor mørkt,« lagde grillen sig i samtalen. »Nei,

torbist, jeg holder af at pludre og hoppe og intet andet! Samvittigheden piner ikke! Men under alt dette har I ikke berørt spørgsmaalet fra fru firben; hun spurgte: »Hvad er verden?«, og De taler om Deres skarnkugle; det er da uhøfligt. Verden — verden er efter min mening en meget god ting, allerede af den grund, at der i den for os findes fint græs, sol og vind. Ja, og stor er den ogsaa! De kan ikke her mellem disse træer have nogen idé om, hvor stor den er. Naar jeg er ude paa marken, hopper jeg undertiden saa høit, jeg kan, og jeg kan forsikre Dem, jeg naar svært høit op i luften. Derfra ser jeg, at verden er uden ende.«

»Ja det er sandt,« forsikrede brunen dybsindig. »Men alle I har dog ikke seet en hundrededel af det, som jeg har seet i mit liv. Skade, at I ikke kan forstaa, hvad en verst er for noget . . . en verst herfra ligger landsbyen Luparevka, derhen kører jeg hver dag med en tønde efter vand. Men der fodrer man mig aldrig. Og paa den anden side ligger Efimovka og Kisljakovka; der er en kirke med klokker. Og derefter kommer Svjæto-Troitskoe og saa Bogojavlensk. Her giver man mig altid hø; men høet der er daarligt. I Nikolajeff derimod — det er en by otteogtyve verst herfra, der er høet bedre, og der giver man mig ogsaa havre; men jeg synes ikke om at kjøre did; herren kører med derhen, og han befaler kusken at jage paa, og denne lægger til os med pisen . . . Endvidere er der Aleksandrovka, Bjeloserka, Cherson — det er ogsaa en by . . . — Ja, nu er det nok, hvorledes skal I kunne forstaa alt dette! . . . Se det, det er verden,

men ikke hele, tror jeg, i alfald et godt stykke at den.«

Og brunen taug, men dens underlæber bevægede sig fremdeles, ret som om den hviskede noget. Det kom af dens ælde; den var allerede 17 aar gammel; for heste er jo det, hvad 77 er for et menneske.

»Jeg forstaar ikke Deres kloge heste-ord, og — jeg maa tilstaa det — jeg anstrenger mig heller ikke derfor,« sagde sneglen. »Naar jeg bare har en skræppe, er jeg dermed tilfreds; jeg har allerede krøbet i fire dage, og ser ingen ende paa dem. Efter denne kommer fremdeles en skræppe, og i den sidder sikkerlig ogsaa en snegle. Se, der har I alt. Hoppe, det behøves aldrig — det er blot tøv og dumhed; bare sidde og spise det blad, hvorpaa man sidder. Hvis jeg ikke var for doven til at krybe, vilde jeg allerede være langt borte fra eders snak; man faar bare hodepine deraf og intet andet.«

»Nei, undskyld, hvorfor det da?« afbrød grillen »at pludre er meget behageligt, især angaaende saa interessante materier som uendeligheden og andet saadant. Ganske vist, der gives praktiske naturer, som alene arbejder for at kunne fylde sin bug, som f. eks. De og denne fortryllende larve.

»Ak, nei! Lad mig faa være, jeg beder Dem, lad mig faa være, og rør mig ikke!« skreg larven klagende; — »jeg gjør dette for det kommende liv, alene for det kommende liv.«

»For hvilket kommende liv?« spurgte brunen.

»Ved De da ikke, at jeg efter døden skal blive en sommerfugl med brogede vinger?«

Brunen, firbenet og sneglen vidste ikke dette; men insekterne havde et lidet begreb derom. Og de taug nu alle, fordi ingen vidste noget bestemt om det kommende liv.

»Faste overbevisninger maa man agte,« begyndte tilsidst grillen at pludre. »Er der ikke nogen, som ønsker at sige noget? Kanske De?« vendte den sig til fluerne. Og den ældste af disse svarede:

»Vi kan ikke sige, at vi har haft det daarligt. Vi kom just ud af værelserne; fruen havde sat syltetøi i suppeterriner; men vi krøb under laaget og spiste os mætte. Vi er tilfredse. Vor lille moder blev siddende fast i syltetøiet; men hvad skulde vi da gjøre? Hun er allerede noksaa gammel i verden. Og vi er tilfredse.«

»Mine herrer,« sagde firbenet, »jeg tror, at I alle har fuldstændig ret! Men paa den anden side . . .«

Men firbenet sagde ikke, hvad der var paa den anden side, fordi den følte, at noget trykkede dens hale fast mod jorden.

Det var kusken, Anton, som just var vaagnet og nu kom for at hente brunen; aldeles uventet traadte han med sin svære støvle paa det lille selskab og knuste det. Alene fluerne fløi bort for at beslikke sin døde, af syltetøi bedækkede lille moder, ja firbenet løb væk med afslidt hale. Anton tog brunen i pandeluggen og ledte den ud af haven for at spænde den for tønden og kjøre efter vand. Medens han gjorde dette, sagde han: »Naa, gaa

Du, din langhale!«, hvorpaa brunen blot svarte med en svag hvisken.

Men firbenet blev uden hale. Det er vistnok sandt, at den om nogen tid vokste ud igjen; men den blev dog for bestandig lidt afstumpet og sortagtig. Og naar man spurgte firbenet, hvorledes det havde faaet fordærvet sin hale, da svarte det beskeden:

»Man har revet den af mig, fordi jeg havde besluttet mig til at udtale min overbevisning.«

Og det havde fuldstændig ret.

Eventyret
om
skarnbassen og rosen.

Der levede engang i verden en rose og en skarnbasse.

Den busk, hvorpaa rosen blomstrede, stod i en liden, halvrund blomsterhave foran et landsbyhus. Haven var meget vanskjøttet; tæt ugræs vokste paa de gamle, nedsunkne blomsterbed og paa de smaa veie, som allerede i lang tid ingen havde feiet eller strøet sand paa. Trægjærdet med sine træstænger, der var arbeidede i form af firkantede lanser og engang prydede med grøn oljemaling, var nu aldeles faldt sammen, tørret væk og itubrækket; landsbygutterne rev stængerne ud og brugte dem til at lege soldat med, og de forbigaaende bønder tog dem for dermed at jage fra sig den sinte Barbos og de andre hunde, som var i kompagni med den.

Blomsterhaven var dog efter denne ødelæggelse ingenlunde bleven værre. Resterne af gjærdet var aldeles gjennemflettede af humle og hør med sine store, hvide blomster og vilde ertes, som hang i hele bleggrønne klaser, hvorpaa hist og her laa strøet bleg-lilafarvede blomster. Tistlerne havde i blomsterhavens fede og fugtige jord — omkring den var der en stor og tætbevokset have — op-

naaet saadanne dimensioner, at de næsten saa ud som træer. De gule kongelys hævede sine med blomster besatte stængler endnu høiere. Nesler optog et helt hjørne; vistnok brændte disse; men man kunde endog paa lang afstand beundre deres smukke, grønne farve, især naar denne tjente som baggrund for den yndige, prægtige, hvide rosenblomst.

Den sprang ud en smuk maimorgen; da den havde aabnet sine smaa blade, lagde morgenduggen paa den nogle rene, gjennemsigtige draaber. Det saa ud, som om rosen græd. Men rundt omkring den var alt saa herligt, saa rent og klart den smukke morgen, da den for første gang fik se den blaa himmel, føle den friske morgenvind og straalene af den skinnende sol, der gennemtrængte dens fine blade med rosenkjær; i haven var det saa fredeligt og roligt, at hvis den virkelig skulde kunne græde, saa kunde det ikke ske af sorg over livet, men af lykke. Den kunde ikke tale; den kunde bare bøie sit hoved og udbrede omkring sig en fin, frisk duft, og denne duft var dens ord, dens taarer og dens bøn. Men nedentil, ved buskens rødder paa den fugtige jord, sad en noksaa fed, gammel skarnbasse ligesom fastklæbet til jorden med sin flade bug; den havde hele natten gennem gaaet paa jagt efter orme og insekter, og henimod morgenen satte den sig hen for at puste ud efter anstrengelserne og valgte til plads herfor dette trange og fugtige sted. Der sad den; øinene var allerede dækkede af blinke huden; man kunde neppe se, at den aandede, idet den blæste op sine skiddengraa, vortede og klamme sider og lod den ene af sine stygge fødder ligge

udstrakt til siden; den var for doven til at trække den til sig. Den glædede sig hverken ved den smukke morgen eller solen eller det smukke veir; den havde spist sig mæt og vilde nu hvile. Men da den svage vind et øieblik aldeles stilnede af, saa duften af rosen ikke blev ført bort, merkede ogsaa skarnbassen den, og dette foraarsagede den en pinlig uro; den var dog længe for doven til at undersøge, hvorfra duften kom.

Paa lang tid havde ingen været der i haven, hvor rosen vokste og skarnbassen sad. Endnu ifjor høst, den samme dag, da skarnbassen havde søgt sig et godt hul under en af husets grundmurstene for at lægge sig der i vinterdvale, kom for sidste gang hid til blomsterhaven en liden gut, som hver dag hele sommeren gjennem havde siddet her under husets vinduer; en voksen pige, hans søster, sad i vinduet; hun læste i en bog eller syede paa et eller andet, af og til kigede hun ud efter broderen. Det var en liden gut paa en syv aar med store øine og stort hode paa et magert, lidet legeme. Gutten holdt meget af sin have, — haven var hans, fordi ingen anden kom til denne stille plads uden ham — og naar han kom did satte han sig i solen paa en gammel træbænk, som stod paa en tør, sandbestrøet sti, den eneste, som var bleven vedligeholdt omkring selve huset, fordi paa den gik man, naar man skulde lukke vindueslemmerne; han begyndte saa at læse i en bog, som han havde bragt med.

»Vasja, vil Du, jeg skal kaste bolden ud til Dig?« spørger søsteren fra vinduet. »Kanske Du vil lege med den?«

»Nei, Mascha, jeg vil heller sidde, som jeg gjør, med bogen.«

Og han blev siddende længe og læse. Naar han saa var bleven fornøiet af at læse om Robinson, om de vilde lande og sørøverne, slog han bogen sammen, lod den ligge og begav sig ned mellem blomsterne. Her kjendte han hver eneste busk, ja næsten hver stængel. Han satte sig paa huk foran en tyk stamme, som rundt var besat med lodne, hvidagtige blade; det var et kongelys, der var dobbelt saa stort som han! Her sad han længe og saa paa, hvorledes myrerne løb op til sine kjør, bladlusene, hvorledes de forsigtig berørte de fine rør paa bladlusenes ryg og samlede de klare draaber af den søde vædske, som viste sig paa randen at rørene. Han saa, hvorledes torbisten møisomt og ivrig slæbte afsted med sin kugle, han saa paa edderkoppen, hvorledes den havde udspændt sit net og nu laa og lurede paa fluerne, hvorledes de med sin afstumpede mund sad der i solen og spillede med sine rygschatteringer; en gang, det var ved aftenstid, fik han ogsaa se et levende pindsvin. Da kunde han næsten ikke holde sig for bare glæde, han vilde til at skrike og klappe i hænderne, men holdt inde, da han var bange for at skræmme det stikkende, lille dyr. Med tilbageholdt aandedræt, med vidt opspilede øine sad han og saa henrykt paa, hvorledes pindsvinet, som ledte efter orme, med sin svine-lignende snude snusede rundt om rosentræets rødder og herunder høist komisk arbeidede med sine poter, der havde lighed med bjørnelabber.

»Vasja, kjære, kom ind; det bliver fugtigt for Dig,« sagde søsteren høit.

Pindsvinet blev bange ved menneskestemmen, trak sin stive pels over panden og bagfødderne og indtog form af en kugle. Gutten berørte piggene let. Dyret trak sig endnu mere sammen og begyndte at puste hult og raskt, akkurat som en liden dampmaskine.

Siden blev han lidt bedre kjendt med dette pindsvin. Det var saadan en stille, venlig og snil gut, saa endog de forskjellige smaadyr syntes at forstaa det og saaledes snart vænnede sig til ham. Og hvor stor var ikke glæden, da pindsvinet drak melk, som blomsterhavens lille herre havde bragt paa en skaal!

Denne vaar kunde gutten ikke gaa ned i sin hyggelige krog i haven. Som forhen sad hans søster hos ham, dog ikke ved vinduet, men ved hans seng; hun læste høit af en bog, ikke for sig selv, men for ham, fordi han havde vanskelig for at løfte det kraftløse hoved fra de hvide puder, og da han knapt var istand til at holde endog den mindste bog mellem sine tynde fingre; hans øine blev ogsaa snart trætte af læsningen. Sandsynligvis skulde han aldrig mere komme ud til sin kjære krog.

»Mascha,« hvisker han med èt til søsteren.

»Hvad er det, vennen min?«

»I haven er det vist smukt nu, tror Du ikke? Roserne er vel sprungne ud?«

»Søsteren bøier sig over ham, kysser ham paa hans blege kind og aftørrer herunder ubemerket en taare.

»Smukt, vennen min, meget smukt. Roserne er sprungne ud. Paa mandag skal vi gaa sammen did. Lægen vil da give Dig lov at gaa ud.

Gutten svarer ikke, men sukker tungt. Søsteren begynder igjen at læse.

»Nei, det er nok. Jeg er træt. Jeg vil heller sove.«

Søsteren lagde puderne og det hvide sengeteppe tilrette; med møie vendte han sig mod væggen, og der blev stille. Solen skinnede ind gennem det vindu, som vendte ud mod haven, og kastede sterke lysstraaler hen paa sengen og det i den liggende lille legeme, lyste henover puderne og teppet og forgyldte de kortklippede haar og barnets magre kind.

Rosen vidste intet om dette; den vokste og blev smuk; den følgende dag skulde den udfolde sig helt; men den tredje dag begyndte den at visne og tørres hen. Se, det er hele rosens liv! Men i denne korte levetid fik den dog opleve adskillig angst og sorg.

Skarnbassen havde lagt merke til den. Da den første gang saa blomsten med sine ondskabsfulde, stygge øine, rørte sig noget underligt noget i dens hjerte. Den kunde ikke vende sig bort, men blev siddende og se og se. Den syntes svært godt om rosen, den nærede ønske om at komme nærmere hen til denne duftende, smukke skabning. Og for at udtrykke sine ømme følelser, fandt den ikke bedre ord end disse:

»Vent,« sagde den hest, »jeg skal snart æde Dig!«

Rosen skalv. Hvorfor: var den fæstet til sin stængel? Fuglene, som svævede omkring den, hoppede og fløi fra gren til gren; af og til fløi de et steds langt bort, hvorhen — det vidste ikke rosen. Sommerfuglene var ogsaa frie. Hvor den var misundelig paa dem! Havde den været som disse, vilde den forlængst være fløiet bort fra disse onde øine, der forfulgte den med sit ufravendte blik. Rosen vidste ikke, at det af og til lykkedes skarnbassen at fange sommerfugle ogsaa.

»Jeg skal æde Dig!« gjentog skarnbassen, idet den gjorde sig umage for at tale saa ømt som muligt; men det hørtes endnu frygteligere; saa krøb den hen til rosentræet.

»Jeg skal æde Dig!« gjentog den med øinene fæstede paa blomsten. Og den arme skabning saa med skræk, hvor de afskyelige, klamme poter trykkede sig mod grenene til den busk, den vokste paa. Det var dog vanskeligt for skarnbassen at klatre op; dens flade legeme kunde alene paa et jævnt sted krybe og hoppe. Efter hver anstrengelse saa den op did, hvor rosen stod, og denne holdt paa at dø af skræk.

»Herre!« bad den, »lad mig dog dø en anden død!«

Skarnbassen klatrede imidlertid høiere og høiere. Men der, hvor de gamle grene sluttede, og de unge begyndte, maatte den lide meget. Den mørkegrønne, glatte overflade paa rosenbusken var overalt besat med spidse, sterke torne. Skarnbassen rev sine labber og sin bug op paa disse, tilsidst faldt den

blødende til jorden. Med hadefulde øine saa den hen paa blomsten.

»Jeg har sagt, at jeg skal æde Dig!« gjentog den.

Aftenen kom; der maatte tænkes paa aftensmad, og den saarede skarnbasse krøb for at lure paa de uforsigtige insekter. Ondskaben hindrede den ikke i at stoppe sin mave som ellers; dens saar var ikke farlige, og den besluttede sig derfor til, naar den havde faaet puste ud, paany at begive sig hen til den tiltrækkende, men dog forhadte blomst.

Den hvilte noksaa længe. Morgenens kom, det blev middag, rosen glemte næsten sin fiende. Den havde allerede udviklet sig aldeles og var nu den smukkeste skabning der i haven. Men ingen kom for at beundre den; den lille herre laa ubevægelig i sin lille seng, søsteren forlod ham ikke og viste sig derfor ikke i vinduet. Bare fuglene og sommerfuglene flagrede omkring rosen, og en bi fløi af og til summende ind i den aabne blomst for snart igjen at komme ud aldeles bedækket med gult blomsterstøv. En nattergal kom flyvende, satte sig paa rosenbusken og begyndte at synge. Hvor den var ulig den hæse skarnbasse! Rosen lyttede til sangen og var lykkelig; den troede, at nattergalen sang der for dens skyld, og kanske det ogsaa var saa. Den saa ikke, hvorledes dens fiende ubemerket klatrede op ad grenene. Denne gang sparede skarnbassen hverken fødder eller bug; den var ganske blodig, men krøb modig stadig opad og med èt, midt i nattergalens klare og yndige sang, fik rosen høre den kjendte snøften:

»Jeg har sagt, at jeg skal æde Dig, og jeg skal ogsaa æde Dig!«

Skarnbassens øine var fra nabogrenen stivt fæstede paa den. Det ondskabsfulde dyr havde bare en bevægelse igjen at gjøre for at kunne gribe den. Rosen forstod, at den var fortabt . . .

Blomsterhavens lille herre laa allerede forlængst ubevægelig paa sin seng. Søsteren, som sad i en lænestol ved hans leie, troede, at han sov. Paa hendes fang laa den aabne bog; men hun læste ikke. Hendes trætte hode var lidt foroverbøiet; den stakkars pige havde ikke sovet paa nogle nætter, da hun ikke havde kunnet forlade sin syge broder, og var nu slumret ind.

»Mascha,« hviskede han pludselig.

Søsteren skvat op. Hun havde drømt, at hun sad ved vinduet, og at hendes lille broder som det foregaaende aar legte i haven og nu kaldte paa hende. Da hun slog op øinene og fik se ham i sengen, mager og svag, sukkede hun tungt.

»Hvad er det, vennen min?«

»Mascha, Du sagde, at roserne var sprungne ud? Kan jeg . . . faa en?

»Ja, kjære, det kan Du!«

Hun gik hen til vinduet og saa hen paa rosenbusken. Der var blot en, men det en meget prægtig rose.

»For Dig har der just udfoldet sig en rose, og

det en nydelig en! Vil Du, jeg skal tage og sætte den ved Dig her paa bordet i et glas? Ja?»

»Ja, paa bordet. Det vil jeg saa gjerne.«

Pigen tog en saks og gik ud i haven. Hun havde lang tid ikke været ude af værelset; solen blendede hende, og den friske luft bevirkede, at det næsten gik rundt for hende. Hun gik hen til busken i det selvsamme øieblik, da skarnbassen skulde til at gribe blomsten.

»Aa, for et væmmeligt dyr!« raabte hun, idet hun greb grenen og rystede den haardt; skarnbassen faldt ned til jorden klask paa bugen. I sit raseri vilde den fly paa pigen; men den kunde ikke komme høiere end til sømmen paa hendes klædning og da blev den slynget langt bort af taaspidsen paa hendes sko. Den vovede ikke at prøve en gang til, men kun paa frastand saa den, hvorledes pigen forsigtig klippede blomsten af og bar den ind i værelset.

Da gutten fik se søsteren med blomsten i haanden, smilte han for første gang paa lang tid, og med møie gjorde han en bevægelse med sin magre haand.

»Lad mig faa den,« hviskede han. »Jeg vil lugte paa den.«

Søsteren lagde stilken i hans haand og hjalp ham med at føre den til næsen. Han aandede i sig den yndige duft og hviskede med et lykkeligt smil:

»Ak, hvor nydeligt . . .«

Derefter blev hans lille ansigt alvorligt og ubevægeligt, og han taug — for bestandig.

Uagtet rosen var bleven afskaaret, før den var begyndt at tørke, følte den dog, at man ikke havde klippet den af til unytte. Man satte den i en vase for sig ved den lille kiste. Der var hele buketter ogsaa af andre blomster; men sandt at sige lagde ingen merke til dem; derimod tog den unge pige rosen, da hun satte den paa bordet, førte den til sine læber og kyssede den. En liden taare faldt fra hendes kinder ned paa blomsten, og det var den lykkeligste hændelse i rosens liv. Da den begyndte at visne, lagde man den i en gammel bog og tørrede den, og en gang efter — det er allerede mange aar siden — gav man mig den. Derfor kjender jeg ogsaa hele denne historie.

Fortællingen
om
den stolte Aggej.

(Efter en gammel legende.)

12001/10/10

1000-1000-1000

(1000-1000-1000)

Der levede engang i et land en fyrste, som hed Aggej. Han var berømt og mægtig; keiseren havde givet ham uindskrænket magt over landet; hans fiender frygtede ham, venner havde han ikke, og folket i hele hans rige levede fredelig, da de kjendte sin fyrstes magt. Men fyrstens stolthed tog til, saa han begyndte at tro, at ingen i verden var mægtigere og visere end han. Han levede i herlighed og havde en masse rigdomme og tjenere, med hvem han aldrig talte; han ansaa dem for uværdige dertil. Med sin hustru kom han godt overens; men han behandlede hende strengt, saa at hun ikke turde begynde at tale, men ventede, til manden spurgte hende om noget eller sagde noget til hende.

Saaledes levede Aggej alene, ret som om han stod paa et høit taarn. Nedenfra skuer folkemasserne op paa ham; men han vil ikke kjende nogen og bliver staaende der paa sin trange plads; han tror, at dette sted alene er ham værdigt; vel er det ensomt, men til gjengjæld høit!

Aggej gik en søndag i kirke. Han kom derhen med sin gemalinde, begge i prægtige klædninger; deres kapper var indvævede med guld, belter med

kostbare stene, og over dem bares en baldakin. Baade foran og bagefter dem gik soldater med sabler og økse og ledsagede dem lige til fyrstens plads, hvorfra de skulde paahøre gudstjenesten. Omkring dem stod høiere og lavere embedsmænd. Medens Aggej sad der og hørte paa gudstjenesten, tænkte han ved sig selv, om det virkelig var sandt, det, som sagdes i den hellige skrift.

Presten begyndte at læse i bibelen og kom til det sted, hvor der staar skrevet: »de rige skal blive fattige, og de fattige skal blive rige.« Da Aggej hørte saadanne ord, blev han meget vred.

»Hvorledes har Du, prest, kunnet finde paa at læse en slig løgn?« sagde han. »Ved Du da ikke, hvor berømt og rig jeg er? Hvorledes kan jeg blive fattig, og en fattig blive rig ligeoverfor mig?«

Presten hørte ikke paa ham, men fortsatte at læse og tilendebragte gudstjenesten uden at svare Aggej.

Fyrsten blev rasende; han gav befaling til, at man skulde smede presten fast i lænker og sætte ham i et mørkt fængsel; det blad, hvorpaa de ord stod skrevne, bød han skulde rives ud af bogen.

Presten blev sat i fængsel, og bladet reves ud; fyrst Aggej begav sig tilbage til sit slot, holdt gjestebud, drak, spiste og var glad.

En ung mand gik en dag udenfor byen og fik da se en hjort, saa stor og smuk, som han endnu aldrig havde seet nogen. Han fik da lyst til at gjøre fyrsten en glæde, løb derfor ind i byen, kom til hans gemakker og fortalte tjenerne om hjorten.

Man berettede det til Aggej, som gav befaling til at ruste sig til jagt.

Jagtfølget red ud paa marken; der fik de se hjorten og satte efter den. Hjorten staar stille, løfter hovedet og ser paa jægerne, som om den venter paa noget. Aggej selv havde aldrig seet et saadant dyr; den var stor og glat, spids snude, klog; hornene var som et træ med mange grene, en hel favn mellem spidsene. Den brune haarbedækning skinnede, som den var poleret; hovene var hvide som sne. Aggej sætter afsted hen mod den, men undrer sig over, at hjorten ikke løber sin vei, men bliver staaende og se paa ham med sine store øine, ret som den vil sige noget. Aggej tænkte allerede paa at kaste lansen; men da vendte dyret sig, rystede sine grenede horn, gjorde et hop, tre favne langt, og løb ud paa marken; Aggej havde en hest, som var over enhver pris; den kunde dog ikke indhente den. Aggej saa sig tilbage efter sit følge, det var neppe synligt; han vendte sig igjen mod hjorten og saa, at den gik sagtere.

»Nu,« tænkte han, »jager jeg afsted!« Hesten løb alt det, den formaaede; han ser da, at hjortens hvide hove stadig kommer ham nærmere og nærmere. Han stod just i begreb med at kaste lansen, — da vender hjorten hodet, løber til — og Aggej er atter et langt stykke efter. Jagtfølget var allerede ude af syne, og Aggej tilhest og hjorten jager alene henover den øde mark.

Saaledes fortsatte han forfølgelsen halve dagen; han ser da tilsidst, at hjorten løber til en flod. »Naa,« tænker han, »hvis den gaar tilhøre, er den

fortabt, gaar den tilvenstre, er den min!« Til venstre gjorde elven en bøining, saa dyret ikke kunde slippe nogen vei; bag stod jægeren færdig, foran en bred flod, umulig at svømme over baade for mennesker og dyr. Hjorten vendte sig mod venstre; Aggejs hjerte bævede af glæde. Han jager afsted og tænker: »snart er elven der, og Du kan ingen vei komme!« Hjorten løb ned til floden; ikke langt fra bredden laa en liden ø, bevokset med tæt krat og smaaskov. Hjorten satte i fuld løb ud i vandet, dukkede først under, kom saa op igjen og svømmede hen til øen. Aggej red frem og saa da, at dyret gik ind i krattet. Han drev ogsaa hesten ud i vandet.

Hesten gik udi, gjorde tre skridt og stod da i vand til halsen, længere kunde den ikke naa bunden med benene. Aggej vender tilbage til bredden og tænker: »Hjorten skal ikke slippe fra mig paa denne maade; men i denne stride strøm vil hesten drukne.« Han steg derfor af, bandt hesten til et træ, trak af sig sin kostbare klædning og gik ud i vandet. Han svømmede, svømmede, det var paa nippen, han ikke var bleven revet med af strømmen. Endelig prøvede han med benet — bunden var der. »Naa,« tænke han — »snart skal jeg have Dig,« og gik ind i krattet.

Herren vrededes paa Aggej. Han kaldte til sig en engel og befalede ham at tage Aggejs udseende, iføre sig hans klæder, sætte sig paa hesten og ride til byen. Engelen gjorde Herrens vilje efter hans ord.

Aggej søgte og søgte efter dyret i krattet;

men der fandtes intet. Han ledte over hele øen; han krøb gennem buskene paa kryds og tvers, — intet. Aggej kunde ikke finde ud, hvor dyret havde gjort af sig; foran — den brede flod, som var umulig for et dyr at svømme over; ja, han viide jo da have seet hjorten; hvis den havde gjort forsøg derpaa. Aggej blev ærgerlig; dog, her var intet at gjøre, han maatte se til at komme tilbage igjen. Han gik derfor ud i vandet, kastede lanssen, forat den ikke skulde være i veien for ham, og svømmede over til bredden igjen. Han ser op — hverken hest eller klæder. Fyrsten blev sint, da han tænkte, at man havde stjaalet dem, og besluttede at straffe tyven strengt. Han steg nu op af vandet og gik op paa bredden — marken var øde, ingen var at se. Der var ingen raad med det, han maatte begive sig afsted — nøgen, som han var. Han gaar, men græsset skjærer hans ben tilblods; han er ikke vant til at gaa barfodet; desuden brænder solens hans nøgne legeme og hoved. Aggej gaar og gaar, stiger op af bakkeheldet; der ser han sig om og bliver var en hyrde, som gjæter kjør og faar. Aggej standsede og begyndte at vinke til ham med haanden.

»Hei, Du;« sagde han, »kom hid!«

Hyrden ser paa ham og undrer sig: »Hvorfra,« tænker han, »kan dette nøgne menneske være kommen her midt paa aabne marken?« Han gik ganske rolig hen til ham; i den ene haand havde han en lang pisk, i den anden en hyrdefløite; selv var han klædt i en fillet bondeskjorte; over skulderen hang en nistesæk.

Aggej begyndte at raabe til ham:

»Hvorfor kommer Du ikke, naar man raaber paa Dig?«

»Men hvad er Du for en?« spørger hyrden.
»Hvad er det, Du vil?«

»Har Du ikke seet, hvem der har taget mine klæder og draget afsted med min hest?«

»Men hvad er Du da for en?« spørger hyrden igjen.

»Hvad, kjender Du mig ikke? Jeg er eders fyrste Aggej.«

Hyrden saa paa ham og satte i en skoggerlatter.

»Hvad er det, Du vrøvler om, din dumrian. Vor fyrste red nylig forbi her til byen med sit jagtfølge. Jægerne søgte længe efter ham, men fandt ham tilsidst; de red bort sammen.«

»Hvad er det, Du vover, din slave, døgenicht!« skreg Aggej.

»Se til at komme Dig bort!« siger hyrden, »ellers skal Du faa smage pisken.«

Fyrsten glemte sig selv aldeles i sit raseri. Han erindrede ikke, at han var nøgen og uden vaaben, men kastede sig over hyrden. Han greb denne i skulderen og skulde til at slaa ham; men hyrden var sterkere; han kastede Aggej til jorden og begyndte at slaa ham med stokken. Han slog og slog, til stokken var aldeles ødelagt, da orkede han heller ikke mere.

»Se, der har Du for slige ord!« siger han, »gaa nu din vei!«

Aggej reiste sig; han var aldeles sønderknust, men hinkede sagte afsted. Hyrden havde nu ondt

af ham, for han tænkte: »Jeg har slaaet et menneske uretfærdig; kanske han er idiot eller sindsforvirret.«

Aggej var kommen et lidet stykke bort fra hyrden, da han fik høre, at denne raabte til ham:

»Hei, Du, kom hid igjen!«

Aggej vendte sig og fik da se hyrden staa der og holde noget i den ene haand, medens han med den anden vinkede til ham.

»Kom hid igjen!« skreg han. »Hvor vil Du hen, som er nøgen . . . Du har ikke saameget som en sæk paa Dig.«

Aggej stanser tvilraadig. En bitter skamfølelse kom over ham. Hyrden tog sin kniv ud af beltet, skar tre hul i sækken, et til hovedet, to til armene, og gik derpaa hen til Aggej.

»Jeg har her en tom sæk; al måden har jeg spist op. Det er ikke godt for et menneske at gaa nøgen; tag denne paa istedetfor skjorte.

Og saa klædte han sækken paa ham. Aggej gik, uden at sige et ord, til byen. Mens han saaledes gaar der, tænker han paa sin ulykke, men kan ikke finde ud, hvorledes den er kommen over ham. Det syntes ham klart, at det maatte være en eller anden bedrager, som lignede ham og nu havde taget hans klæder og draget afsted med hesten. Jo længer han gaar, desto bitrere bliver han i sit hjerte. »Jeg skal snart vise ham, at jeg er den rette Aggej, den strenge fyrste. Jeg skal give befaling til at føre ham ud paa slotspladsen og hugge hodet af ham. Hyrden skal nok ogsaa faa sit,

tænkte Aggej, men pludselig kom han til at huske sækken og blev da skamfuld.

Han vedblev at gaa, lige til det blev aften; men endnu var han langt fra byen. Han maatte derfor overnatte paa marken; han gravede sig ned i en høsaate og sov der hele natten. Tidlig den næste morgen stod han op og begav sig paa veien igjen; et lidet stykke fra byen kom han ind paa hovedveien. Henad veien gik og kjørte mange mennesker, som skulde til torvet i byen. Følget indhentede ham; kjørekarlene spurgte, hvad han var for en, og hvorfor han bare havde en sæk paa.

Aggej huskede de slag, han havde faaet af hyrden — og var derfor bange for at sige sandheden.

»Jeg er ikke indbygger i denne by,« sagde han, »jeg kom reisende gennem eders by i forretninger; men paa landeveien blev jeg overfaldet af røvere, som slog og røvede mig, tog fra mig baade hest, klæder og penge. De satte en sæk paa mig og lod mig gaa.«

De gode folk ynkedes over ham; en gav ham en kjole, en anden benklæder, en et par gamle støvler, en anden en kaftan og en tredje hat. Aggej takkede og spurgte dem, hvad de hed, og hvor de boede; derpaa gik han glad videre mod byen.

»Snart er min pine slut, tænkte han. »Da skal jeg straffe forbryderen; men disse, som have hjulpet mig, skal jeg belønne.«

Han gik hen til pladsen foran sit slot og tænkte paa at gaa lige ind gennem porten; men vagten kjendte ham ikke og lod ham ikke slippe

ind. Da han var bange for, at man igjen skulde slaa ham, gik han bort et stykke og tænkte over, hvad han skulde gjøre. Gaa lige ind i huset til sig selv, det var umuligt; før Du naar bedrageren, slaar man Dig, sætter Dig i fængsel, ja kanske slaar Dig ihjel. »Jeg maa vente,« tænkte han. Derpaa gik han hen til torvet, hvor man leiede dagarbeidere og stillede sig i massen. Her blev han leiet for liden betaling til at bære mursten til en bygning, som var under opførelse. Det var ham et tungt arbeide; uvant, som han var, blev hans skuldre skrubbede tilblods, og han følte sig aldeles lemster. Ved aftenstid fik han betalingen, og den delte han i tre dele; for den ene kjøbte han brød og spiste, den anden skulde han leie natteherberge for, og for den tredje kjøbte han papir for at skrive et brev til sin hustru. De to havde sammen en stor hemmelighed; alene han og hans hustru vidste om den. For nu at gjøre sit brev saa meget mere troværdigt, skrev han om denne hemmelighed. Da brevet var færdigt, tog han det, gik til sit hus og fik der se en af hans hustrues kammerpiger, hvem han gav brevet til videre besørgelse. Heller ikke kammerpigen kjendte ham i den slette klædning, han havde paa. Aggej gik et stykke bort fra porten for at vente paa svar.

Men hans hustru, som jo vidste, at hun havde sin mand hos sig, kunde ikke fæste lid til brevet. Hun tænkte, at hendes mand maaske havde talt iil en om hemmeligheden, og at det nu var et ondskabsfuldt menneske, som vilde føre hende bag lyset. Hun var bange for sin strenge mand, da hun

vidste, at hvis han fik nys om, at man bragte hende saadanne breve, han da vilde straffe hende uden at søge at faa sagen opklaret først. For derfor at faa jaget væk den mand, som havde skrevet brevet, og for at skræmme ham fra at forsøge noget saadant for eftertiden, bød hun tjenerne at gribe ham, føre ham ind i gaarden og piske ham ordentlig. Efter dette var han neppe istand til at slæbe sig hjem til sit herberge; hele natten havde han store smerter; henimod morgenen fik han sig en lur. Hans legeme var sygt, men hans sjæl endnu mere; afmægtig vrede, der steg lige til raseri, pinte ham, og værre lidelser findes ikke.

Den næste dag var søndag, og vertfolkene i hans logi begyndte at gjøre sig istand til at gaa i kirke. Vertinden pyntede sig og gik ud i porten, manden stelledede med noget i gaarden.

»Kom!« skreg hun, »nu kører fyrsten til kirken!«

Aggej hørte dette og spurgte:

»Hvem er fyrste her?«

»Man kan forstaa, at Du ikke er hjemme her, siden Du ikke ved det? Vor fyrste er Aggej. Han har allerede i tolv aar styret byen og landet heromkring. Det er en streng fyrste; igaar saa jeg ham paa gaden, det var ikke mere, end jeg jo havde besvimet.«

Vertfolkene gik til kirken; men Aggej vidste ikke, hvad han skulde tro. »Lad komme, hvad der vil,« tænkte han, idet han gjorde en bevægelse med haanden, »værre end det nu er, kan det ikke blive; lad ham straffe mig til døde, jeg skal dog

gaa og overbevise bedrageren.« Dermed gik han efter vertfolkene til kirken og stillede sig blandt folkene i forhallen, hvor fyrsten maatte gaa forbi.

Her fik Aggej se: først kom hans drabanter med økse og sabler, derpaa høiere og lavere embedsmænd i høitidsklæder; saa kom fyrsten og fyrstinden under en balkakin; de havde guldindvirkede klæder og belter, som var prydede med kostbare stene. Da Aggej saa paa fyrstens ansigt, blev han stiv af skræk; Herren havde aabnet hans øine, og han gjenkjendte Guds engel. Af rædsel løb Aggej ud af byen.

Han løb længe uden selv at vide hvor eller hvorhen. Han var kommen ind i en tæt skov, hvor han af mathed faldt til jorden under et træ; her laa han længe kraftløs og bevidstløs, ligesom om hans sjæl for en stund havde forladt ham.

Han vaagnede om natten og blev ganske forvirret. Han havde glemt, hvad der var hændt ham de sidste tre dage, og kunde ikke forstaa, hvorfor stjernerne tittede ned paa ham gennem grenene, hvorfor træerne over ham susede i vinden, hvorfor han frøs, og hvorfor han ikke laa paa sit dunbløde leie, men paa det raa græs. Han gav sig til at tænke efter og erindrede tilslut alt.

Aggej græd bitterlig. Han huskede hele sit hus og forstod, at det ikke var for det udrevne blad alene, at Herren havde straffet ham, men for

hele hans liv. »Jeg har fortørnet Herren,« tænkte han, »mon der nu vil findes skaansel og frelse for mig?«

Han laa længe og græd, idet han angrede sin synd og bad Gud om hjælp og kraft. Og Herren gav ham kraft.

Det lysnede; Aggej stod op, forlod skoven og vandrede ud i verden blandt folk.

Der hengik et, to aar, og Aggejs hustru troede hele tiden, at det virkelig var hendes rette mand, som boede der sammen med hende paa slottet. Det eneste, som vakte hendes forundring, var, at hendes mand var bleven saa snil og god; aldrig tog han dødsstraf over nogen, og aldrig straffede han nogen forresten; aldrig gik han paa jagt, men kun i kirke; han bilagte tvistigheder og processer og forligte folk, som var blevne uenige. Hun fik kun sjelden se ham, og da saa han venlig paa hende, ikke som før; han sagde hende ogsaa kjærtegnende ord, men gik saa ind i sit værelse, stængte sig inde og sad der alene.

Hun gik endelig ind til ham. »Min herre, sig mig, hvormed har jeg opvakt din vrede, siden Du har trukket Dig tilbage fra din hustru? Med mig selv ved jeg ingen skyld; hvorfor har Du i snart to aar været saa fremmed for mig?«

Engelen saa paa hende, smilte blidt og sagde: »Du har ikke opvakt min vrede ved noget,

kjære hustru; men jeg har givet Gud det løfte, at jeg i tre aar ikke skulde kjende min hustru. Se, nu kommer allerede det tredje aar, og snart vil Du faa leve med din mand som før.»

Dette sagde han og gik saa ind i sit værelse og stængte sig inde. Hustruen begyndte at græde og gik ind til sig.

Saaledes levede de i tre aar. En uge før det fjerde aar indtraadte, gav fyrsten befaling til at samle alle nødlidende og fattige fra hele riget. De skulde alle bevertes i fyrstens gaard, og han vilde selv uddele gaver til dem. Løbere satte afsted til alle byer, og fra byerne sendte man bud udover landsbyerne, og alle vegne fra strømmede fattige til. Til den tid havde ingen vidst, at der var saa mange fattigfolk i riget; alle veie var ganske fulde af halte, mennesker med en fod eller en arm, blinde, sygelige og idioter, gamle og unge. De fattige, som kunde se, gik enkeltvis, men de blinde i flokke. De samledes i byen, og der blev saa mange, at ikke fyrstens gaard kunde rumme dem, saa de maatte bruge den store samlingsplads ogsaa.

Fyrsten gik i kirken, som snart fyldtes af fattige, saa mange, som kunde faa plads, de øvrige stod i en flok paa pladsen foran kirken. Tjenerne holdt imidlertid paa at sætte op borde, hvorpaa de dækkede brød og suppe, kjød, honning og vin. Saa mange fattige der nu end var, blev der dog plads til dem alle.

Fyrsten kom ud af kirken, stansede paa trappen, gjorde tegn med haanden, og alle taug.

»Jeg er glad over at se eder alle, gode men-

nesker; jeg beder eder være velkomne. Sid ned og spis, jeg kommer snart ud til eder.»

Dette sagde han og gik til sit slot. De begyndte at sætte sig ned ved bordene; en flok blinde optog et helt bord. Disse var komne langveisfra; de havde gaaet rolig og langsomt; det var ialt tolv af dem, og en leder havde de med. Han gik i spidsen, to holdt sig fast i ham, og i disse igjen de øvrige, to og to. Han bragte dem til sæde, selv stod han ved siden for at hjælpe dem. Han øste suppe i deres tallerkener, gav dem brød, skar kjød til dem, og gav dem ske i haanden. De blinde spiste, og han gik fra den ene til den anden for at hjælpe.

Ved slutten af maaltidet kom fyrsten ud og begyndte at gaa omkring bordene. En spurgte han om et eller andet, til en anden sagde han et venligt ord, og efter ham gik tjenere med penge og klæder og delte ud til alle. Han kom ogsaa til det sidste bord, hvor de blinde sad. Da føreren fik se fyrsten, begyndte han at skjælte og blev ligbleg . . .

Fyrsten gik hen til ham og spurgte:

»Er Du ogsaa en fattig tigger?«

»Nei, høie fyrste. Jeg er de fattiges tjener.«

»Du talte vel, menneske. Hvad hedder Du?«

Føreren slog øinene ned.

»Man kalder mig Aleksej.«

Engelen saa ham i øinene, smilte og sagde:

»Ikke enhver løgn skal være løgn. Kom med mig!«

Føreren forlod sine blinde og gik efter fyrsten

ind i paladset. De gik gennem en stor skare, og alle undredes over dem; de var akkurat som to kjødelige brødre. Begge var de høie og slanke af vekst, begge sorthaarede og aldeles lige i ansigtet; der var kun den forskjel, at førerens tætte lokker var mere isprængt med sølvtraade og hans ansigt mørkere i farve paa grund af vind og sol; fyrstens ansigt derimod var lyst og klart.

Folkene traadte tilside for dem, saa de kunde komme frem; de gik ind i paladset. Engelen førte føreren til et afsidesliggende værelse og lukkede sig der inde med ham.

»Jeg har gjenkjendt Dig, Aggej,« sagde fyrsten, »kjender Du mig?«

»Herre, jeg ved, at Du er sendt for at straffe mig. Jeg angrer min synd hele mit liv . . .«

Og Aggej begyndte at græde, og han græd sterkt. Engelen stod foran ham med straalende ansigt og smil om munden; Aggej hævede sit hoved og holdt op at græde; han havde aldrig før set et saadant smil.

»Din straf er til ende,« sagde engelen. »Tag din fyrstekappe, tag sverd og scepter, tag paa din hat. Husk paa, hvorfor Du er bleven straffet, hersk mildt og vist, og vær fra nu af en broder for dit folk.«

»Min herre, jeg lyder ikke den befaling, jeg tager ikke sverd, ei heller scepter, hat eller kappe. Jeg vil ikke forlade mine blinde brødre; jeg er deres lys, deres ernærer, ven og broder. Tre aar har jeg levet med dem og arbeidet for dem, og med min sjæl hænger jeg ved de fattige og nødlidende. Til-

giv mig og lad mig faa gaa ud i verden til menneskene. Længe stod jeg alene blandt mit folk som en stensøile, jeg stod høit, men jeg var saa ene; mit hjerte blev haardt, og kjærligheden til menneskene svandt. Lad mig fare!«

»Du har talt vel, Aggej,« svarte engelen. »Gaa i fred.«

Og Aleksej gik med sine tolv blinde og arbeidede hele sit liv for dem og for andre fattige, syge og undertrykte og levede saaledes mange aar, før han døde.

Tre dage efter forlod engelen fyrstens legeme. Man begravede liget, og folket begræd sin fyrste, som i begyndelsen havde været saa stolt, men siden var bleven saa mild.

Engelen fremstillede sig for Herrens ansigt.

INDHOLD.

	Side
Oppasseren og officeren.....	1
Træfningen ved Ajaslar.....	25
Et signal.....	51
Frøsken paa reise.....	69
En meget kort roman.....	79
Det, som ikke var til.....	89
Skarnbassen og rosen.....	99
Fortællingen om den stolte Aggej.....	113

~~Confidential~~ Carl Petersen's Enke.

